

**Informacje z zakresu profilu ryzyka i poziomu kapitału
Pomorskiego Banku Spółdzielczego w Świdwinie
według stanu na dzień 31.12.2017 roku**

I Informacje ogólne

1. Pomorski Bank Spółdzielczy w Świdwinie, zwany dalej Bankiem, z siedzibą przy ul. Niedziałkowskiego 5, 78-300 Świdwin, przedstawia informacje o charakterze jakościowym i ilościowym dotyczące adekwatności kapitałowej według stanu na dzień 31.12.2017 roku.
2. W 2017 roku Bank prowadził działalność w ramach następującej struktury organizacyjnej:

Centrala:	Świdwin, ul. Niedziałkowskiego 5, 78-300 Świdwin.
Oddziały:	Będzino, 76-037 Będzino 84, Borne Sulinowo, ul. Lipowa 8, 78-449 Borne Sulinowo, Czaplinek, ul. Sikorskiego 9, 78-550 Czaplinek, Gościno, ul. IV Dywizji Wojska Polskiego 52, 78-120 Gościno, Rymań, ul. Koszalińska 16, 78-125 Rymań, Oddział Świdwin, ul. 3 Marca 29, 78-300 Świdwin.
Filie:	Filia Oddziału w Świdwinie, ul. Niedziałkowskiego 5, 78-300 Świdwin.
Punkty kasowe:	Brzeźno, 78-316 Brzeźno 26, Rąbino, 78-331 Rąbino 27, Siemyśl, ul. Kołobrzeska 14, 78-123 Siemyśl, Sławoborze, ul. Kolejowa 8, 78-314 Sławoborze.

3. Według stanu na dzień 31.12.2017 roku Bank nie posiadał udziałów w podmiotach zależnych nie objętych konsolidacją.

II Cele i strategie zarządzania poszczególnymi ryzykami

1. Bank stosuje następujące metody wyliczania wymogów kapitałowych:
 - 1) metodę standardową w zakresie ryzyka kredytowego,
 - 2) metodę wskaźnika bazowego w zakresie ryzyka operacyjnego,
 - 3) metodę de minimis w zakresie ryzyka walutowego.
2. Bank nie prowadzi działalności handlowej.
3. Bank nie korzysta z technik redukcji ryzyka kredytowego.
4. Do podstawowych istotnych ryzyk, które podlegają szczególnemu nadzorowi, zalicza się:
 - 1) ryzyko kredytowe, w tym ryzyko koncentracji,
 - 2) ryzyko walutowe,
 - 3) ryzyko płynności,
 - 4) ryzyko stopy procentowej,
 - 5) ryzyko operacyjne,
 - 6) ryzyko kapitałowe,
 - 7) ryzyko braku zgodności.

Opis zasad zarządzania powyższymi ryzykami zawiera Załącznik nr 1 do niniejszej *Informacji z zakresu profilu ryzyka i poziomu kapitału Pomorskiego Banku Spółdzielczego w Świdwinie*.

W Banku funkcjonuje *Strategia zarządzania ryzykiem w Pomorskim Banku Spółdzielczym w Świdwinie*, w ramach której określone są cele strategiczne w zakresie zarządzania poszczególnymi ryzykami, które opisane zostały w Załączniku nr 1 do niniejszej *Informacji (...)*.

W strukturze organizacyjnej Banku funkcjonuje komórka ds. analiz i monitoringu ryzyk bankowych, która w ramach obowiązującej struktury organizacyjnej na dzień 31.12.2017 roku odpowiedzialna była za identyfikację, pomiar, monitorowanie i raportowanie w zakresie poszczególnych rodzajów ryzyk oraz adekwatności kapitałowej. Informację na temat metod, procesów, technik redukcji ryzyka zawiera Załącznik nr 1 do niniejszej *Informacji (...)*.

III Fundusze własne

1. Bank utrzymuje fundusze własne dostosowane do rozmiarów prowadzonej działalności. Struktura funduszy własnych została przedstawiona w Załączniku nr 1 do niniejszej *Informacji (...)*.
2. Poniższe zestawienie przedstawia poziom poszczególnych pozycji funduszy własnych Banku według stanu na dzień 31.12.2017 roku (wyliczonych zgodnie z Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26.06.2013 r. (CRR) i Dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/36/UE z dnia 26.06.2013 r. (CRD IV):

Wyszczególnienie	Kwota
Fundusze własne ogółem	15 434 695,49
Kapitał Tier 1	15 434 695,49
Kapitał podstawowy Tier 1:	15 490 641,25
fundusz udziałowy (po wdrożeniu ustawy o bankach spółdzielczych)	
fundusz udziałowy w ramach korekt okresu przejściowego	218 453,11
kapitał rezerwowy (fundusz zasobowy i rezerwowy)	15 400 236,73
zyski zatrzymane (za zgodą KNF)	
skumulowane inne całkowite dochody (kapitał z aktualizacji wyceny)	95 734,44
fundusz ogólnego ryzyka bankowego	
Pozycje pomniejszające Kapitał podstawowy Tier 1:	-223 783,03
(-) inne wartości niematerialne i prawne	-223 783,03
(-) krzyżowe powiązania kapitałowe w kapitale podstawowym Tier 1	
(-) nadwyżka odliczenia od pozycji dodatkowych w Tier 1 ponad kapitał podstawowy Tier 1	
(-) instrumenty w kapitale podstawowym Tier 1 podmiotów sektora finansowego, jeżeli instytucja nie dokonała znacznej inwestycji w te podmioty	
(-) instrumenty w kapitale podstawowym Tier 1 podmiotów sektora finansowego, jeżeli instytucja dokonała znacznej inwestycji w te podmioty	
inne korekty w okresie przejściowym w kapitale podstawowym Tier 1	0,00
inne pozycje lub korekty kapitału podstawowego Tier 1 – nie ujęte powyżej	
Dodatkowy kapitał podstawowy (AT1):	-55 945,76
korekty w okresie przejściowym z tytułu instrumentów w kapitale dodatkowym Tier 1 podlegających zasadzie praw nabytych	
(-) nadwyżka odliczenia od pozycji w Tier 2 ponad kapitał Tier 2	
nadwyżka odliczenia od pozycji dodatkowych w Tier 1 ponad kapitał dodatkowy Tier 1	
inne pozycje lub korekty kapitału dodatkowego Tier 1 – nie ujęte powyżej	-55 945,76
Kapitał Tier 2:	0,00
instrumenty kapitałowe i pożyczki podporządkowane kwalifikujące się jako kapitał Tier 2	

korekty w okresie przejściowym z tytułu instrumentów w kapitale Tier 2 oraz pożyczek podporządkowanych podlegających zasadzie praw nabytych korekty z tytułu ogólnego ryzyka kredytowego według metody standardowej (-) instrumenty w kapitale Tier 2 podmiotów sektora finansowego, jeżeli instytucja nie dokonała znacznej inwestycji w te podmioty (-) instrumenty w kapitale Tier 2 podmiotów sektora finansowego, jeżeli instytucja dokonała znacznej inwestycji w te podmioty inne korekty w okresie przejściowym w kapitale Tier 2 nadwyżka odliczenia od pozycji w Tier 2 ponad kapitał Tier 2 inne pozycje lub korekty kapitału Tier 2 – nieuwjęte powyżej	
Całkowita kwota wymogów na ryzyko	8 569 602,00
Poziom kapitału podstawowego Tier 1 ponad wymagany poziom współczynnika	6 921 039,25
Poziom kapitału Tier 1 ponad wymagany poziom współczynnika	6 865 093,49

Wartość jednego udziału wynosi 300,00 zł.

- Bank nie dokonywał sekurytyzacji aktywów.

IV Adekwatność kapitałowa

- Metody wyliczania wymogów kapitałowych minimalnych i wewnętrznych zawierają *Zasady szacowania kapitału wewnętrznego w Pomorskim Banku Spółdzielczym w Świdwinie*, której elementy zawiera Załącznik do 1 do niniejszej *Informacji (...)*.
- Poniższa tabela przedstawia kwoty stanowiące 8% ekspozycji ważonej ryzykiem dla każdej z klas ekspozycji według stanu na 31.12.2017 r.

Lp.	Wyszczególnienie	Kwota
1.	Należności od podmiotów klasy II – waga ryzyka 20%	371 447,00
2.	Należności od podmiotów klasy II – waga ryzyka 50%	943,00
3.	Należności nieobjęte wagami ryzyka 0%, 20%, 50% - waga ryzyka 75%	3 637 816,00
4.	Należności nieobjęte wagami ryzyka 0%, 20%, 50% - waga ryzyka 100%	3 004 145,00
5.	Należności nieobjęte wagami ryzyka 0%, 20%, 50%, 100% - waga ryzyka 250%	216 350,00
RAZEM		7 230 701,00

- Poniższe zestawienie przedstawia poziom minimalnych wymogów kapitałowych na poszczególne rodzaje ryzyka według stanu na dzień 31.12.2017 r. Wyliczenia zostały dokonane zgodnie z *Zasadami szacowania kapitału wewnętrznego w Pomorskim Banku Spółdzielczym w Świdwinie*.

Wyszczególnienie	Kwota
Ryzyko kredytowe	7 230 701,00
Ryzyko rynkowe	0,00
Ryzyko operacyjne	1 338 901,00
Łączny wymóg na ryzyka Filaru I	8 569 602,00
Ryzyko kredytowe	739 000,00
Ryzyko koncentracji zaangażowań	0,00
Ryzyko stopy procentowej w księdze bankowej	1 975 000,00
Ryzyko płynności	0,00
Ryzyko kapitałowe	0,00

Łączna wartość wewnętrznych wymogów kapitałowych	2 714 000,00
Sumaryczny wewnętrzny wymóg kapitałowy	11 283 602,00
Łączny współczynnik kapitałowy [%]	14,41%
Wewnętrzny współczynnik kapitałowy [%]	10,94%
Współczynnik kapitału podstawowego Tier 1 [%]	14,46%
Współczynnik kapitału Tier 1 [%]	14,41%

V Ryzyko kredytowe

1. Dla wyliczania wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego, ekspozycja, której dotyczy niewykonanie zobowiązania, to ekspozycja, w przypadku której przeterminowanie przekracza 90 dni, a przeterminowana kwota przekracza w przypadku ekspozycji detalicznych 500,00 złotych, a w przypadku pozostałych klas ekspozycji przeterminowana kwota przekracza 3000,00 złotych.
2. Dla potrzeb naliczenia odpowiedniej wysokości rezerw celowych od ekspozycji kredytowych klasyfikowanych do kategorii „normalnej”, „pod obserwacją”, „poniżej standardu”, „wątpliwe”, lub „stracone”, stosuje się zasady wynikające z Rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 16 grudnia 2008 r. w sprawie zasad tworzenia rezerw na ryzyko związane z działalnością banków oraz zasady określone w wewnętrznej procedurze w sprawie tworzenia rezerw celowych.
3. Opis stosowanego podejścia i metod przyjętych do ustalania korekt wartości i rezerw został zamieszczony w Załączniku nr 1 do niniejszej *Informacji (...)*.
4. Bank w swoich analizach przyjmuje następujący podział na obszary geograficzne:
 - 1) Powiat świdwiński,
 - 2) Powiat kołobrzeski,
 - 3) Powiat koszaliński i miasto Koszalin,
 - 4) Powiat drawski,
 - 5) Powiat szczecinecki,
 - 6) Powiat białogardzki,
 - 7) Powiat goleniowski,
 - 8) Powiat wałecki,
 - 9) Powiat łobeski,
 - 10) Pozostałe powiaty.

W przypadku ujawniania informacji na temat struktury należności w rozbiciu na klasyfikacje ekspozycji kredytowych w podziale na regiony geograficzne Bank przyjmuje podział geograficzny na jednostki organizacyjne Banku.

5. Ekspozycje kredytowe według wyceny bilansowej (po korektach rachunkowych) na dzień 31.12.2017 r., bez uwzględnienia skutków ograniczania ryzyka kredytowego, średnią kwotę ekspozycji w okresie od 31.12.2016 r. do 31.12.2017 r. oraz ekspozycje wobec MŚP w podziale na klasy przedstawia poniższe zestawienie:

dane w zł

Lp.	Wyszczególnienie	Stan na dzień 31.12.2017 r.	Średnia kwota w okresie od 31.12.2016 r. do 31.12.2017 r.	Ekspozycje wobec MŚP stan na 31.12.2017 r.
1.	Ekspozycje wobec rządów centralnych lub banków centralnych	1 519 228,00	1 128 640,00	
2.	Ekspozycje wobec samorządów regionalnych lub władz lokalnych	22 418 526,00	26 241 686,00	
3.	Ekspozycje wobec podmiotów sektora publicznego	23 579,00	24 431,00	22 487,00
4.	Ekspozycje wobec instytucji	116 691 750,00	100 459 087,00	
5.	Ekspozycje wobec przedsiębiorstw	13 228 825,00	14 223 440,00	8 034 959,00
6.	Ekspozycje detaliczne	68 553 392,00	41 991 306,00	33 712 485,00
7.	Ekspozycje zabezpieczone hipotekami na nieruchomościach	21 887 423,00	40 802 947,00	17 996 399,00
8.	Ekspozycje, których dotyczy niewykonanie zobowiązania	1 715 691,00	2 012 512,00	1 424 206,00
9.	Ekspozycje w postaci jednostek uczestnictwa lub udziałów w przedsiębiorstwach zbiorowego inwestowania			
10.	Ekspozycje kapitałowe	1 723 762,00	1 480 800,00	1 000,00
11.	Inne pozycje	11 572 848,00	13 027 458,00	
RAZEM		259 335 024,00	241 392 307,00	61 191 536,00

Bank zamieszcza w powyższym zestawieniu tylko te klasy ekspozycji kredytowych, które zgodnie z „Zasadami wyznaczania łącznej kwoty ekspozycji na ryzyko w Pomorskim Banku Spółdzielczym w Świdwinie” są wyodrębnione w działalności.

Bank przyjmuje, iż klasy ekspozycji kredytowych, które stanowią przynajmniej 30% portfela kredytowego wyznaczają istotne klasy ekspozycji. Bank posiada następujące ekspozycje spełniające ten warunek:

- 1) ekspozycje wobec instytucji,
 - 2) ekspozycje detaliczne.
6. Strukturę geograficzną ekspozycji kredytowych w rozbiciu na obszary według stanu na dzień 31.12.2017 r. przedstawia poniższa tabela:

Lp.	Istotne obszary geograficzne	Kwota (w zł)
1.	Powiat świdwiński	36 512 363,98
2.	Powiat kołobrzeski	22 103 015,49
3.	Powiat koszaliński i miasto Koszalin	15 895 743,04
4.	Powiat drawski	20 565 666,80
5.	Powiat szczecinecki	13 359 462,94
6.	Powiat białogardzki	3 144 534,09
7.	Powiat wałecki	1 091 096,00
8.	Powiat łobeski	1 079 919,94
9.	Pozostałe powiaty	7 672 625,24
RAZEM		121 424 427,52

7. Struktura zaangażowania Banku wobec poszczególnych sektorów w rozbiciu na typ kontrahenta.

7.1. Strukturę zaangażowania Banku wobec sektora finansowego według typu kontrahenta w rozbiciu na kategorie należności według stanu na dzień 31.12.2017 r. przedstawia poniższa tabela:

Lp.	Typ kontrahenta	Wartość w zł
1.	Banki	117 686 516,32
	Należności normalne	117 686 516,32
	Należności pod obserwacją	0,00
	Należności zagrożone	0,00
2.	Pozostałe instytucje pośrednictwa finansowego	1 394 296,49
	Należności normalne	1 394 296,49
	Należności pod obserwacją	
	Należności zagrożone	
3.	Pomocnicze instytucje finansowe	0,00
	Należności normalne	
	Należności pod obserwacją	
	Należności zagrożone	
4.	Instytucje ubezpieczeniowe	0,00
	Należności normalne	
	Należności pod obserwacją	
	Należności zagrożone	
Razem zaangażowanie w sektorze finansowym		119 080 812,81

7.2. Strukturę zaangażowania Banku wobec sektora niefinansowego według typu kontrahenta w rozbiciu na kategorie należności według stanu na dzień 31.12.2017 r. przedstawia poniższa tabela:

Lp.	Typ kontrahenta	Wartość w zł
1.	Przedsiębiorstwa i spółki państwowe	0,00
	Należności normalne	0,00
	Należności pod obserwacją	0,00
	Należności zagrożone	0,00
2.	Przedsiębiorstwa i spółki prywatne oraz spółdzielnie	6 520 313,01
	Należności normalne	6 051 149,01
	Należności pod obserwacją	0,00
	Należności zagrożone	469 164,00
3.	Przedsiębiorcy indywidualni	24 891 543,72
	Należności normalne	23 309 837,26
	Należności pod obserwacją	106 543,68
	Należności zagrożone	1 475 162,78
4.	Osoby prywatne	37 934 916,88
	Należności normalne	36 993 905,24
	Należności pod obserwacją	675 906,00
	Należności zagrożone	265 105,64
5.	Rolnicy indywidualni	24 500 232,07
	Należności normalne	24 432 591,78
	Należności pod obserwacją	54 720,47
	Należności zagrożone	12 919,82
6.	Instytucje niekomercyjne działające na rzecz gospodarstw domowych	3 821 836,16
	Należności normalne	3 821 836,16

	Należności pod obserwacją	0,00
	Należności zagrożone	0,00
Razem zaangażowanie w sektorze niefinansowym		97 668 841,84

7.3 Strukturę zaangażowania Banku wobec sektora budżetowego w rozbiu na kategorie należności według stanu na dzień 31.12.2017 r. przedstawia poniższa tabela:

Wyszczególnienie	Wartość w zł
Jednostki samorządu terytorialnego	22 365 144,68
Należności normalne	22 365 144,68
Należności pod obserwacją	0,00
Należności zagrożone	0,00
Razem zaangażowanie w sektorze budżetowym	22 365 144,68

7.4. Strukturę zaangażowania Banku w poszczególnych branżach w rozbiu na kategorie należności według stanu na dzień 31.12.2017 r. przedstawia poniższa tabela:

Lp.	Branże	Wartość w zł
1.	Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	25 455 403,58
	Należności normalne	24 798 601,29
	Należności pod obserwacją	54 720,47
	Należności zagrożone	602 081,82
	Odsetki	133 208,03
	Korekty wartości (prowizje ESP i korekta odsetek ESP)	205 356,54
	Rezerwy celowe	133 253,56
2.	Administracja publiczna i obrona narodowa, obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	22 365 144,68
	Należności normalne	22 365 144,68
	Należności pod obserwacją	0,00
	Należności zagrożone	0,00
	Odsetki	9 942,38
	Korekty wartości (prowizje ESP i korekta odsetek ESP)	6 561,39
	Rezerwy celowe	0,00
3.	Budownictwo	2 540 138,72
	Należności normalne	2 439 058,19
	Należności pod obserwacją	0,00
	Należności zagrożone	101 080,53
	Odsetki	62 517,57
	Korekty wartości (prowizje ESP i korekta odsetek ESP)	29 126,37
	Rezerwy celowe	101 067,29
4.	Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją; pozostała działalność usługowa	2 833 087,10
	Należności normalne	2 833 087,10
	Należności pod obserwacją	0,00
	Należności zagrożone	0,00
	Odsetki	11 744,87
	Korekty wartości (prowizje ESP i korekta odsetek ESP)	12 414,69
	Rezerwy celowe	0,00
5.	Edukacja	326 705,03
	Należności normalne	326 705,03
	Należności pod obserwacją	0,00
	Należności zagrożone	0,00

	Odsetki	657,96
	Korekty wartości (provizje ESP i korekta odsetek ESP)	2 010,14
	Rezerwy celowe	0,00
6.	Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	7 326 930,48
	Należności normalne	7 269 855,47
	Należności pod obserwacją	45 553,68
	Należności zagrożone	11 521,33
	Odsetki	11 856,57
	Korekty wartości (provizje ESP i korekta odsetek ESP)	43 080,77
	Rezerwy celowe	12 024,64
7.	Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	4 954 830,32
	Należności normalne	4 821 082,59
	Należności pod obserwacją	0,00
	Należności zagrożone	133 747,73
	Odsetki	134 374,25
	Korekty wartości (provizje ESP i korekta odsetek ESP)	88 219,69
	Rezerwy celowe	122 541,00
8.	Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości; działalność profesjonalna, naukowa i techniczna; działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	4 109 153,73
	Należności normalne	4 048 163,73
	Należności pod obserwacją	60 990,00
	Należności zagrożone	0,00
	Odsetki	7 695,06
	Korekty wartości (provizje ESP i korekta odsetek ESP)	29 880,95
	Rezerwy celowe	893,21
9.	Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	213 312,00
	Należności normalne	213 312,00
	Należności pod obserwacją	0,00
	Należności zagrożone	0,00
	Odsetki	30,16
	Korekty wartości (provizje ESP i korekta odsetek ESP)	651,27
	Rezerwy celowe	0,00
10.	Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	1 564 378,85
	Należności normalne	1 564 378,85
	Należności pod obserwacją	0,00
	Należności zagrożone	0,00
	Odsetki	3 937,42
	Korekty wartości (provizje ESP i korekta odsetek ESP)	-9,58
	Rezerwy celowe	0,00
11.	Przetwórstwo przemysłowe	7 962 985,73
	Należności normalne	6 854 170,54
	Należności pod obserwacją	0,00
	Należności zagrożone	1 108 815,19
	Odsetki	658 467,76
	Korekty wartości (provizje ESP i korekta odsetek ESP)	45 445,86
	Rezerwy celowe	1 108 815,19

12.	Transport i gospodarka magazynowa; informacja i komunikacja	2 590 276,56
	Należności normalne	2 590 276,56
	Należności pod obserwacją	0,00
	Należności zagrożone	0,00
	Odsetki	6 344,00
	Korekty wartości (provizje ESP i korekta odsetek ESP)	2 682,14
	Rezerwy celowe	0,00
13.	Inne	0,00
	Należności normalne	0,00
	Należności pod obserwacją	0,00
	Należności zagrożone	0,00
	Odsetki	0,00
	Korekty wartości (provizja ESP i korekta odsetek ESP)	0,00
	Rezerwy celowe	0,00
14.	Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych; dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	1 096 096,86
	Należności normalne	1 096 096,86
	Należności pod obserwacją	0,00
	Należności zagrożone	0,00
	Odsetki	241,11
	Korekty wartości (provizja ESP i korekta odsetek ESP)	299,94
	Rezerwy celowe	0,00
15.	Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby	0,00
	Należności normalne	0,00
	Należności pod obserwacją	0,00
	Należności zagrożone	0,00
	Odsetki	0,00
	Korekty wartości (provizja ESP i korekta odsetek ESP)	0,00
	Rezerwy celowe	0,00
16.	Górnictwo i wydobywanie	151 067,00
	Należności normalne	151 067,00
	Należności pod obserwacją	0,00
	Należności zagrożone	0,00
	Odsetki	0,00
	Korekty wartości (provizja ESP i korekta odsetek ESP)	0,00
	Rezerwy celowe	0,00
Razem zaangażowanie w sektory gospodarki (kapitał)		83 489 510,64

8. Strukturę ekspozycji według okresów zapadalności w podziale na istotne klasy ekspozycji według stanu na dzień 31.12.2017 r. przedstawia poniższa tabela (dane w tys. zł):

Istotne klasy ekspozycji	a'vista	1-30 dni	1-3 m-cy	3-6 m-cy	6-12 m-cy	1-2 lat	2-5 lat	5-10 lat	10-20 lat	powyżej 20 lat
Ekspozycje wobec przedsiębiorstw	61	88	151	764	1 525	1 199	1 917	659	156	818
Instytucje niekomercyjne działające na rzecz gospodarstw domowych		30	49	83	213	407	1 078	1 140	822	
Ekspozycje wobec samorządów regionalnych lub władz lokalnych		60	155	208	2 380	3 948	8 472	6 401	741	
Ekspozycje wobec instytucji	18 794	96 390				150	50	1 290		
Ekspozycje gospodarstwa domowe	1 940	919	1 989	4 333	8 048	13 148	25 273	18 296	10 967	2 411
RAZEM	20 795	97 487	2 344	5 388	12 166	18 852	36 790	27 786	12 686	3 229

9. Struktura należności w rozbiciu na klasyfikację ekspozycji kredytowych według stanu na dzień 31.12.2017 r. przedstawia poniższa tabela:

Lp.	Należności	Wartości w zł
1.	Należności normalne	117 238 699,85
	Kredyty w rachunku bieżącym i w ROR	6 955 557,31
	Pozostałe kredyty i inne	111 409 347,82
	w tym kredyty przeterminowane	6 805 608,04
	Rezerwy celowe i odpisy aktualizujące należności	245 001,11
	Korekty wartości (provizje ESP i korekta odsetek ESP)	1 179 300,50
	Odsetki	298 096,33
2.	Należności pod obserwacją	820 600,46
	Kredyty pod obserwacją	837 170,15
	w tym kredyty przeterminowane	197 692,83
	Rezerwy celowe i odpisy aktualizujące należności	9 286,05
	Korekty wartości (provizje ESP i korekta odsetek ESP)	12 040,82
	Odsetki	4 757,18
3.	Należności zagrożone razem	483 250,27
	Kredyty zagrożone	2 222 352,24
	w tym kredyty przeterminowane	1 739 188,24
	Rezerwy celowe i odpisy aktualizujące należności	2 899 566,98
	Korekty wartości (provizje ESP i korekta odsetek ESP)	2 263,10
	Odsetki	1 162 728,11
3.1	Należności poniżej standardu	478 604,65
	Kredyty poniżej standardu	483 164,00
	w tym kredyty przeterminowane	0,00
	Rezerwy celowe i odpisy aktualizujące należności	2 908,76

	Korekty wartości (prowizje ESP i korekta odsetek ESP)	2 228,03
	Odsetki	577,44
3.2	Należności wątpliwe	2 117,51
	Kredyty wątpliwe	4 164,29
	w tym kredyty przeterminowane	4 164,29
	Rezerwy celowe i odpisy aktualizujące należności	2 117,52
	Korekty wartości (prowizje ESP i korekta odsetek ESP)	0,00
	Odsetki	70,74
3.3	Należności stracone	2 528,11
	Kredyty stracone	1 735 023,95
	w tym kredyty przeterminowane	1 735 023,95
	Rezerwy celowe i odpisy aktualizujące należności	2 894 540,70
	Korekty wartości (prowizje ESP i korekta odsetek ESP)	35,07
	Odsetki	1 162 079,93
RAZEM		118 542 550,58

10. Struktura należności w rozbiciu na klasyfikację ekspozycji kredytowych w podziale na regiony geograficzne (jednostki organizacyjne Banku) według stanu na dzień 31.12.2017 r. przedstawia poniższa tabela:

Oddział	Kategoria należności	Wartość w zł	Korekty wartości (prowizja ESP i korekta odsetek ESP)	Rezerwy celowe
Oddział Świdwin	Normalne	43 170 380,71	418 118,61	105 908,59
	Pod obserwacją	695 457,83	10 597,97	7 291,78
	Zagrożone	1 735 436,48	2 213,64	1 266 235,61
	Poniżej standardu	469 164,00	2 178,57	0,00
	wątpliwe	0,00	0,00	0,00
	stracone	1 266 272,48	35,07	1 266 235,61
Filia Oddziału Świdwin	Normalne	7 333 197,26	68 964,42	12 706,41
	Pod obserwacją	75 990,00	1 442,85	938,21
	Zagrożone	4 638,01	0,00	4 638,01
	Poniżej standardu	0,00	0,00	0,00
	wątpliwe	0,00	0,00	0,00
	stracone	4 638,01	0,00	4 638,01
Oddział Będzino	Normalne	15 862 973,02	236 369,10	35 499,48
	Pod obserwacją	0,00	0,00	0,00
	Zagrożone	150 519,60	49,46	137 230,73
	Poniżej standardu	14 000,00	49,46	2 793,27
	wątpliwe	4 164,29	0,00	2 082,15
	stracone	132 355,31	0,00	132 355,31
Oddział Borne Sulinowo	Normalne	12 382 146,13	66 761,70	12 545,51
	Pod obserwacją	35 075,00	0,00	526,13
	Zagrożone	228 693,92	0,00	228 693,92
	Poniżej standardu	0,00	0,00	0,00
	wątpliwe	0,00	0,00	0,00
	stracone	228 693,92	0,00	228 693,92
Oddział	Normalne	21 889 703,54	197 170,15	50 428,06

Czaplinek	Pod obserwacją	0,00	0,00	0,00
	Zagrożone	60 762,75	0,00	60 762,75
	Poniżej standardu	0,00	0,00	0,00
	wątpliwe	0,00	0,00	0,00
	stracone	60 762,75	0,00	60 762,75
Oddział Gościno	Normalne	13 221 555,38	132 641,77	17 667,26
	Pod obserwacją	30 647,32	0,00	459,71
	Zagrożone	31 530,66	0,00	31 530,66
	Poniżej standardu	0,00	0,00	0,00
	wątpliwe	0,00	0,00	0,00
	stracone	31 530,66	0,00	31 530,66
Oddział Rymań	Normalne	4 504 949,09	59 274,75	9 201,09
	Pod obserwacją	0,00	0,00	0,00
	Zagrożone	10 770,82	0,00	10 770,82
	Poniżej standardu	0,00	0,00	0,00
	wątpliwe	0,00	0,00	0,00
	stracone	10 770,82	0,00	10 770,82
RAZEM		121 424 427,52	1 193 604,42	1 993 034,73

11. Omówienie uzgodnienia zmian stanów korekt wartości i rezerw z tytułu ekspozycji z rozpoznaną utratą wartości, obejmujące:

- 1) Odpisy z tytułu aktualizacji wartości aktywów finansowych z uwzględnieniem podziału na rodzaje aktywów finansowych:
 - a) aktywa finansowe przeznaczone do obrotu nie występują,
 - b) udzielone kredyty i pożyczki oraz inne należności własne Banku nie występują,
 - c) aktywa finansowe utrzymywane do terminu zapadalności nie występują,
 - d) aktywa finansowe dostępne do sprzedaży nie występują.
- 2) W Banku nie wystąpiły przychody i koszty zrealizowane na aktywach finansowych dostępnych do sprzedaży, które zostały usunięte z bilansu (sprzedane, zlikwidowane).
- 3) Dokonane odpisy w koszty należności nieściągalnych (w zł):

Tytuł odpisu	Sposób dokonania odpisu		
	W ciężar utworzonych rezerw	W ciężar kosztów na operacjach finansowych	W ciężar pozostałych kosztów operacyjnych
Spisanie należności w straty Banku	10 688,40	0,00	75 794,88

4) Zestawienie zmian stanów korekt i rezerw z tytułu ekspozycji z rozpoznawaną utratą wartości:

Kategorie należności	Stan na 31.12.2016r.	Zwiększenia rezerw	Wykorzystanie rezerw	Rozwiązanie rezerw	Stan na 31.12.2017r.	Wymagany poziom rezerw na 31.12.2017r.
1	2	3	4	5	6	7
Należności normalne	156 117,25	243 956,40	0,00	156 117,25	243 956,40	243 956,40
- sektor niefinansowy	156 117,25	243 956,40		156 117,25	243 956,40	243 956,40
Należności pod obserwacją	4 218,83	9 215,83	0,00	4 218,83	9 215,83	9 215,83
- sektor finansowy						
- sektor niefinansowy	4 218,83	9 215,83	0,00	4 218,83	9 215,83	9 215,83
- sektor budżetowy						
Należności poniżej standardu	14 392,54	2 793,27	0,00	14 392,54	2 793,27	2 793,27
- sektor finansowy						
- sektor niefinansowy	14 392,54	2 793,27	0,00	14 392,54	2 793,27	2 793,27
- sektor budżetowy						
Należności wątpliwe	14 010,87	2 082,15	0,00	14 010,87	2 082,15	2 082,15
- sektor finansowy						
- sektor niefinansowy	14 010,87	2 082,15	0,00	14 010,87	2 082,15	2 082,15
- sektor budżetowy						
Należności stracone	1 838 641,43	1 734 987,08	10 688,40	1 838 641,43	1 734 987,08	1 734 987,08
- sektor finansowy						
- sektor niefinansowy	1 838 641,43	1 734 987,08	10 688,40	1 838 641,43	1 734 987,08	1 734 987,08
- sektor budżetowy						
Razem	2 027 380,92	1 993 034,73	10 688,40	2 027 380,92	1 993 034,73	1 993 034,73

VI Ryzyko rynkowe (ryzyko walutowe)

Bank prowadząc działalność walutową dąży do takiego kształtowania indywidualnych pozycji walutowych oraz całkowitej pozycji walutowej aby nie przekroczyć ustalonych limitów. Limit na całkowitą pozycję walutową wynosi 2% funduszy własnych. Według stanu na 31.12.2017 r. Bank nie tworzył wymogów kapitałowych na ryzyko walutowe.

VII Ryzyko operacyjne

Metoda wyliczania wymogu kapitałowego na pokrycie ryzyka operacyjnego opisana jest w załączniku nr 1 do niniejszej *Informacji (...)*.

Informacja o stratach operacyjnych w podziale na klasy zdarzeń.

Na przestrzeni 2017 r. w programie *myRMS* zarejestrowano 41 zdarzeń operacyjnych. Łączna kwota strat operacyjnych brutto (równa stracie netto – brak odzysku) na przestrzeni 2017 r. wyniosła 2 120,20 zł.

Działania mitygujące, jakie zostały podjęte w celu uniknięcia w przyszłości ww. strat:

Zdarzenia, które wygenerowały koszt są związane z bieżącą działalnością Banku i niemożliwe jest całkowite ich wyeliminowanie. Bank dąży do ograniczenia strat z ich tytułu. W tym celu Bank stosuje mechanizmy kontrolne.

Propozycja działań zapobiegawczych to:

- 1) Kategoria Zakłócenia działalności gospodarczej i awarie systemów – wymiana sprzętu, konserwacja urządzeń, okresowe sprawdzanie urządzeń, okresowe aktualizacje oprogramowania, aktualizacja i konserwacja łączy telekomunikacyjnych, przegląd urządzeń podtrzymujących zasilanie, stosowanie oprogramowania antywirusowego, alarmów, monitoringu, czujników, polityka ochrony dostępu do sprzętu, danych i funkcji systemowych;
- 2) Kategoria: Wykonywanie transakcji, dostawa i zarządzanie procesami operacyjnymi – bieżąca kontrola, weryfikacja na drugą rękę, okresowa kontrola pracowników, szkolenia;
- 3) Kategoria: Klienci, produkty i normy prowadzenia działalności (działanie poza zezwoleniem – przekroczenia limitu pogotowia kasowego) – codzienne, bieżące monitorowanie stanu gotówki w kasach przez kasjerów oraz Dyrektorów Oddziałów.

Podział zarejestrowanych zdarzeń operacyjnych (rzeczywistych) wg kategorii stosowanych w Banku w okresie 2017 r. zawarto w poniższej tabeli:

Kategoria	Liczba zdarzeń	Strata brutto (zł)	Odzysk (zł)	Strata netto (zł)
Oszustwo zewnętrzne	0	0,00	0,00	0,00
Zasady dotyczące zatrudnienia oraz bezpieczeństwo w miejscu pracy	0	0,00	0,00	0,00
Klienci, produkty i normy prowadzenia działalności	3	0,00	0,00	0,00
Zakłócenia działalności gospodarczej i awarie systemów	4	2 101,28	0,00	2 101,28
Wykonywanie transakcji, dostawa i zarządzanie procesami operacyjnymi	34	18,92	0,00	18,92
RAZEM	41	2 120,20	0,00	2 120,20

Incydenty zarejestrowane w w/w kategoriach obejmowały:

- 1) Działanie poza zezwoleniem (3);
- 2) Nieprawidłowe działanie sprzętu (3);
- 3) Przerwy w dopływie energii elektrycznej oraz nieprawidłowe działanie urządzeń podtrzymujących zasilanie (1);
- 4) Błędy księgowe, błędy atrybutów rejestracji (34).

VIII Ekspozycje kapitałowe nieuwzględnione w portfelu handlowym

Bank nie dokonuje podziału ekspozycji innych, niż kapitałowe, ze względu na cel nabycia (zyski kapitałowe, przyczyny strategiczne).

1. Podział ekspozycji ze względu na cel nabycia (zyski kapitałowe, przyczyny strategiczne) według stanu na dzień 31.12.2017 r. przedstawia poniższe zestawienie:

Lp.	Rodzaj ekspozycji	Kwota ekspozycji zakupionych ze względu na zyski kapitałowe	Kwota ekspozycji zakupionych ze względu na przyjętą strategię
1.	Akcje SGB-Banku S.A. w Poznaniu seria: AA, AB, AC, AF, AH, AK, AL, E, U, W, Y, Z,		1 447 296,46
2.	Akcje BPS S.A. w Warszawie seria: E, F		13 600,00
3.	Udział Spółdzielczego Systemu Ochrony SGB		1 000,00
RAZEM			1.461 896,46

Bank posiada akcje Banku Zrzeszającego – SGB-Banku S.A. w Poznaniu. Wartość posiadanych akcji SGB-Banku S.A. w Poznaniu wynosi 1 447 296,46 zł (według ceny nabycia), natomiast wartość posiadanych akcji SGB-Banku S.A. w Poznaniu według ceny nominalnej wynosi 1 411 900,00 zł, a wartość odpisów aktualizujących wynosi 35 396,46 zł.

Bank posiada także akcje Banku BPS S.A. w Warszawie. Wartość tych akcji wynosi 13 600,00 zł.

Bank posiada również udział w Spółdzielczym Systemie Ochrony SGB o wartości 1 000,00 zł.

Saldo dłużnych papierów wartościowych na dzień 31.12.2017 r. wynosiło 402 035,85 zł (według wartości bilansowej). Bank posiadał w portfelu Bankowe Papiery Wartościowe wyemitowane przez SGB-Bank S.A. w Poznaniu w wysokości 400 000,00 zł. Stan odsetek od dłużnych papierów wartościowych na dzień 31.12.2017 roku wyniósł 2 035,85 zł. Wartość godziwa tych papierów wartościowych wynosiła 400 000,00 zł.

2. Według stanu na dzień 31.12.2017 r. Bank nie posiadał papierów wartościowych.

IX Ryzyko stopy procentowej dla pozycji zakwalifikowanych do portfela bankowego

1. Zasady zarządzania ryzykiem stopy procentowej wynikające z *Zasad zarządzania ryzykiem stopy procentowej w Pomorskim Banku Spółdzielczym w Świdwinie* opisane zostały w Załączniku nr 1 do niniejszej *Informacji (...)*.
2. Wpływ szokowej zmiany rynkowych stóp procentowych (-100 p.b.) na wynik finansowy według stanu na dzień 31.12.2017 r. wyniósł -1 434,19 tys. zł.

X Redukcja ryzyka kredytowego przy zastosowaniu metody standardowej – informacje jakościowe i ilościowe

Bank nie stosował w 2017 r. pomniejszenia wag ryzyka z tytułu zabezpieczeń.

Niżej wymienione informacje są zawarte w *Instrukcji ustanawiania prawnych form zabezpieczeń wiarytelności Banku* oraz w *Instrukcji zarządzania ryzykiem rezydualnym w Pomorskim Banku Spółdzielczym w Świdwinie* oraz zostały opisane w Załączniku nr 1 do niniejszej *Informacji (...)*, tj.:

- 1) Polityka i procedury wyceny i zarządzania zabezpieczeniami kredytowymi.

- 2) Opis głównych rodzajów zabezpieczeń kredytowych przyjmowanych przez Bank.
- 3) Opis zasad polityki w zakresie zarządzania ryzykiem rezydualnym.

Wartość ekspozycji przed i po zastosowaniu technik redukcji ryzyka kredytowego według stanu na dzień 31.12.2017 r. przedstawia poniższa tabela:

Lp.	Ekspozycje kredytowe w podziale na sytuacje	Stan przed zastosowaniem technik redukcji ryzyka	Stan po zastosowaniu technik redukcji ryzyka
1.	Ekspozycje kredytowe ogółem, w tym w sytuacji:	121 424 427,52	121 424 427,52
2.	Normalnej	118 364 905,13	118 364 905,13
3.	Pod obserwacją	837 170,15	837 170,15
4.	Poniżej standardu	483 164,00	483 164,00
5.	Wątpliwej	4 164,29	4 164,29
6.	Straconej	1 735 023,95	1 735 023,95

XI Wymogi kapitałowe na kwoty ekspozycji sekurytyzacyjnych ważone ryzykiem

Bank nie dokonywał sekurytyzacji aktywów.

XII Zasady ustalania wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska kierownicze w Banku (określone w polityce zmiennych składników wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska kierownicze w Pomorskim Banku Spółdzielczym w Świdwinie):

Zasady ustalania wynagrodzenia dla członków Zarządu opisane zostały w *Regulaminie wynagradzania członków Zarządu w Pomorskim Banku Spółdzielczym w Świdwinie*, a informacje dotyczące *Polityki zmiennych składników wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska kierownicze w Pomorskim Banku Spółdzielczym w Świdwinie* zostały opisane w Załączniku nr 1 do niniejszej *Informacji (...)*.

Zbiorne informacje ilościowe na temat wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska kierownicze w Banku zawiera poniższa tabela:

Wyszczególnienie	Ilość osób	Wartość wynagrodzenia za 2017 rok	
		stałe	zmiennie
Członkowie Zarządu	3	477 681,50	107 300,00

Wynagrodzenie zmienne za 2017 r. było wypłacone w gotówce bez odroczenia.

XIII Ryzyko płynności

Zasady zarządzania ryzykiem płynności opisane zostały w Załączniku nr 1 do niniejszej *Informacji (...)*.

Według stanu na 31.12.2017 r. Bank posiadał nadwyżkę płynności w wysokości 31 535 936,93 zł i składała się ona ze środków zdeponowanych na lokatach terminowych w Banku Zrzeszającym.

Nadzorcze miary płynności według stanu na 31.12.2017 r. prezentuje poniższa tabela:

	AKTYWA		Wartość
A1	Podstawowa rezerwa płynności		33 915 311,00
A2	Uzupełniająca rezerwa płynności		81 535 962,00
A3	Pozostałe transakcje zawierane na hurtowym rynku finansowym		5 862 223,02
A4	Aktywa o ograniczonej płynności		118 181 397,13
A5	Aktywa niepłynne		8 823 366,10
	PASYWA		Wartość
B1	Fundusze własne		15 434 695,49
B2	Środki obce stabilne		186 870 886,78
B3	Pozostałe zobowiązania na hurtowym rynku finansowym		5 603 139,36
B4	Pozostałe zobowiązania		1 519 701,52
B5	Środki obce niestabilne		81 469 242,99
	NADZORCZE MIARY PŁYNNOŚCI	Wartość minimalna	Wartość
M1	Luka płynności krótkoterminowej $((A1 + A2) - B5)$	0,00	31 535 936,93
M2	Współczynnik płynności krótkoterminowej $((A1 + A2)/B5)$	1,00	1,42
M3	Współczynnik pokrycia aktywów niepłynnych funduszami własnymi $(B1/A5)$	1,00	1,73
M4	Współczynnik pokrycia aktywów niepłynnych i aktywów o ograniczonej płynności funduszami własnymi i środkami obcymi stabilnymi $((B1 + B2)/(A5 + A4))$	1,00	1,59

Dane dotyczące wyliczenia wskaźnika LCR według stanu na 31.12.2017 r. prezentuje poniższa tabela:

Lp.	Pozycja	Wartość
1.	Zabezpieczenie przed utratą płynności	15 993 241,00
	Wypływy:	24 987 634,00
2.	Depozyty: detaliczne + operacyjne + nieoperacyjne	20 056 330,00
	Pozostałe wypływy	4 931 304,00
3.	Wpływy	25 221 959,00
4.	Wskaźnik LCR	256%
5.	Wartość minimalna	64%

Lukę płynności dla przedziałów przeszacowania w uwzględnieniu pozycji bilansowych i pozabilansowych oraz skumulowanej luki płynności według stanu na 31.12.2017 r. prezentuje poniższa tabela:

Przedział	Skumulowana luka z pozabilansem	Skumulowany współczynnik płynności z pozabilansem
do 7 dni	10 999 402,00	1,25
od 7 dni do 30 dni	82 785 144,00	2,79
od 1 m-ca do 3 m-cy	76 758 007,00	2,41
od 3 m-cy do 6 m-cy	76 933 252,00	2,29
od 6 m-cy do 12 m-cy	86 700 712,00	2,39
od 1 roku do 2 lat	-94 622 749,00	0,51
od 2 lat do 5 lat	-76 930 018,00	0,51
od 5 lat do 10 lat	-74 11 450,00	0,36
od 10 lat do 20 lat	-36 046 395,00	0,31
powyżej 20 lat	-13 905 266,00	0,19

XIV Prawo bankowe

Członkowie Rady Nadzorczej oraz Zarządu spełniają wymogi określone w art. 22aa. Ustawy prawo bankowe. Posiadają wiedzę, umiejętności i doświadczenie odpowiednie do pełnionych przez nich funkcji i powierzonych obowiązków, a także dają rękojmię należytego wykonywania tych obowiązków.

XV Dźwignia finansowa

Informacje na temat aktywów oraz zobowiązań pozabilansowych udzielonych uwzględnionych w obliczaniu wskaźnika dźwigni, a także poziom wskaźnika dźwigni na koniec 2017 r. prezentuje poniższa tabela:

Lp.	Wyszczególnienie	Stan na 31.12.2017 r.
1.	Aktywa bilansowe	252 120 301,00
2.	Zobowiązania pozabilansowe udzielone	13 918 891,00
3.	Kapitał Tier 1 (w pełni wprowadzona definicja)	15 154 967,00
4.	Kapitał Tier 1 (definicja przejściowa)	15 434 695,00
5.	Wskaźnik dźwigni (w pełni wprowadzona definicja)	5,87%
6.	Wskaźnik dźwigni (definicja przejściowa)	5,95%

Jako długoterminowy cel kapitałowy Bank określił, że będzie utrzymywał minimalną wielkość wskaźnika dźwigni finansowej na poziomie 3%.

XVI System kontroli wewnętrznej

Informacje ogólne o wdrożonym w Banku systemie kontroli wewnętrznej

W ramach systemu kontroli wewnętrznej Bank identyfikuje ryzyko związane z każdą operacją, transakcją, produktem i usługą. Bank posiada wewnętrzne procedury kontroli wewnętrznej stanowiące, opracowane w formie pisemnej i zatwierdzone przez Zarząd i Radę Nadzorczą, zasady niezależnego monitorowania określające m.in. zadania realizowane na poszczególnych stanowiskach pracy w ramach systemu kontroli wewnętrznej. Zarząd Banku podejmuje działania mające na celu zapewnienie ciągłości monitorowania efektywności mechanizmów kontrolnych oraz identyfikuje obszary działalności, operacje, transakcje oraz inne czynności przeznaczone do stałego monitorowania. Procedury i mechanizmy

kontrolne podlegają corocznemu przeglądowi i ocenie. Zarząd i Rada Nadzorcza otrzymują sprawozdania z przeprowadzonych testów.

W Pomorskim Banku Spółdzielczym w Świdwinie funkcjonuje system kontroli wewnętrznej, stanowiący element systemu zarządzania bankiem. Celem systemu kontroli wewnętrznej jest zapewnienie:

- 1) skuteczności i efektywności działania Banku,
- 2) wiarygodności sprawozdawczości finansowej,
- 3) przestrzegania zasad zarządzania ryzykiem w Banku,
- 4) zgodności działania Banku z przepisami prawa, regulacjami wewnętrznymi i standardami rynkowymi.

W ramach systemu kontroli wewnętrznej Bank wyodrębnia:

- **funkcję kontroli** mającą za zadanie zapewnienie przestrzegania mechanizmów kontrolnych dotyczących w szczególności zarządzania ryzykiem w Banku, która obejmuje wszystkie komórki i jednostki Banku oraz usytuowane w nich stanowiska odpowiedzialne za realizację zadań przypisanych tej funkcji,
- **stanowisko do spraw zgodności** mającą za zadanie, we współpracy z jednostkami i komórkami organizacyjnymi Banku, identyfikację, ocenę, kontrolę oraz monitorowanie ryzyka braku zgodności działania Banku z obowiązującymi przepisami zewnętrznymi, regulacjami wewnętrznymi i standardami rynkowymi oraz przedstawianie raportów w tym zakresie,
- **komórkę audytu wewnętrznego** mającą za zadanie badanie i ocenę, w sposób niezależny i obiektywny, adekwatności i skuteczności systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej. Bank jest Uczestnikiem Systemu Ochrony SGB, w związku z tym w system kontroli wewnętrznej są wpisane mechanizmy określone w Umowie Systemu, w szczególności komórka audytu – stanowiąca trzecią linię obrony w Banku – umiejscowiona w Spółdzielni.

Kontrola wewnętrzna sprawowana przez dyrektorów oddziałów, Głównego księgowego oraz dyrektora Centrum Kredytowego oparta była na rocznych planach kontroli.

W 2017 roku kontrolą wewnętrzną objęto działalność: operacyjną, kredytową, depozytową, zasady rachunkowości i ryzyka towarzyszące działalności Banku.

Rodzaj i zakres kontroli przeprowadzonych w 2017 roku

W Banku zostały przeprowadzone:

- 1) 22 kontrole przeprowadzone w poszczególnych jednostkach organizacyjnych Banku, wykonane przez Dyrektorów Oddziałów, Głównego Księgowego, dyrektora Centrum Kredytowego, wynikające z planów kontroli.
- 2) 6 kontroli pozaplanowych przeprowadzonych na zlecenie Prezesa Zarządu.

Szczegółowy zakres kontroli ze wskazaniem ich zakresu oraz stwierdzonych nieprawidłowości został przedstawiony w półrocznych sprawozdaniach za 2017 rok.

Bank nie realizował w 2017 roku wewnętrznego planu naprawy oraz programu naprawczego.

Bank nie korzystał w 2017 roku z udzielonej przez Spółdzielczy System Ochrony SGB pomocy.

Rola komórki do spraw zgodności

W strukturze organizacyjnej Banku, powołano stanowisko ds. zgodności i testowania pionowego, które umiejscowione jest na drugim poziomie systemu kontroli wewnętrznej i podlega bezpośrednio Prezesowi Zarządu. Komórka ds. zgodności i testowania pionowego składa się z 1 pracownika, który jest

jednocześnie kierującym tą komórką. Taka struktura jest dostosowana do zakresu prowadzonej przez Bank działalności oraz poziomu ryzyka braku zgodności, na jaki Bank jest narażony.

Stanowisko jest niezależne, co wynika m.in. z:

- zapewnienia kierującemu komórką ds. zgodności bezpośredniego kontaktu z członkami Zarządu i Rady Nadzorczej,
- bezpośredniego i jednoczesnego raportowanie do Zarządu i Rady Nadzorczej,
- posiadanej zgody Rady Nadzorczej na powołanie i odwołanie kierującego komórką ds. zgodności,
- ochrony pracownika komórki ds. zgodności przed nieuzasadnionym wypowiedzeniem stosunku pracy,
- kontroli wynagrodzenia pracownika komórki ds. zgodności (zapewnienie obiektywizmu).

Ponadto, Zarząd Banku zapewnia stanowisku odpowiednie środki finansowe do systematycznego podnoszenia kwalifikacji, w tym zdobywania wiedzy, doświadczenia i umiejętności.

Ocena systemu kontroli wewnętrznej

System kontroli wewnętrznej w Pomorskim Banku Spółdzielczym jest skuteczny i adekwatny do rozmiarów prowadzonej działalności, o czym świadczy niski i umiarkowany poziom ryzyka stwierdzonych nieprawidłowości. Mechanizmy kontrolne są odpowiednio zaprojektowane, wdrożone i w wystarczający sposób ograniczają zidentyfikowane ryzyka. Wykryte nieprawidłowości nie miały wpływu na wyniki finansowe Banku oraz ryzyko reputacji. Stwierdzone nieprawidłowości zaliczone były do kategorii nieprawidłowości nieznaczających mało znaczących.

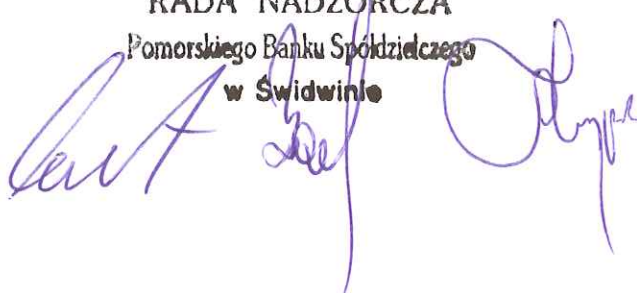
Informacje zawarte w powyższym dokumencie zostały zatwierdzone do ujawnienia przez Zarząd Pomorskiego Banku Spółdzielczego w Świdwinie na posiedzeniu w dniu 26.06.2018 r.

ZARZĄD
Pomorskiego Banku Spółdzielczego
w Świdwinie

WICEPREZES ZARZĄDU Tomasz Święs	WICEPREZES ZARZĄDU Leszek Niebartowicz	PREZES ZARZĄDU Krzysztof Drapala
---	--	--

Zatwierdzone do ujawnienia informacje zawarte w powyższym dokumencie zostały przekazane Radzie Nadzorczej Pomorskiego Banku Spółdzielczego w Świdwinie na posiedzeniu w dniu 26.06.2018 r.

RADA NADZORCZA
Pomorskiego Banku Spółdzielczego
w Świdwinie

I. Podstawa sporządzenia informacji w zakresie profilu ryzyka i poziomu kapitału

Niniejszy dokument stanowi realizację postanowień *Zasad polityki informacyjnej w Pomorskim Banku Spółdzielczym w Świdwinie* oraz:

- 1) Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych, zmieniającego rozporządzenie (UE) nr 648/2012 (CRR);
- 2) Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/36/UE z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie warunków dopuszczenia instytucji kredytowych do działalności oraz nadzoru ostrożnościowego nad instytucjami kredytowymi i firmami inwestycyjnymi, zmieniająca dyrektywę 2002/87/WE i uchylająca dyrektywy 2006/48/WE oraz 2006/49/WE (CRD IV);
- 3) Rozporządzenia wykonawczego Komisji (UE) nr 1423/2013 z dnia 20 grudnia 2013 r. ustanawiającego wykonawcze standardy techniczne w zakresie wymogów dotyczących ujawniania informacji na temat funduszy własnych instytucji;
- 4) Rozporządzenia delegowanego Komisji (UE) nr 2015/1555 z dnia 28 maja 2015 r. uzupełniającego rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 w odniesieniu do regulacyjnych standardów technicznych dotyczących ujawniania informacji na temat przestrzegania przez instytucje wymogu w zakresie bufora antycyklicznego, zgodnie z art. 440 CRR;
- 5) ustawy Prawo bankowe;
- 6) uchwały KNF w sprawie dotyczącej szczegółowych zasad i sposobu ogłaszania przez banki informacji o charakterze jakościowym i ilościowym dotyczących adekwatności kapitałowej oraz zakresu informacji podlegających ogłaszaniu (wraz z późniejszymi zmianami) – w zakresie w jakim ta uchwała nie jest sprzeczna z przepisami wymienionymi w pkt 1)-5).

II. Informacje w zakresie celów i zasadach zarządzania ryzykiem w Banku

1. Struktura i organizacja zarządzania poszczególnymi ryzykami

Na proces zarządzania ryzykiem składają się następujące czynności:

- 1) identyfikacja ryzyka, polegająca na określeniu źródeł ryzyka, zarówno aktualnych, jak i potencjalnych, które wynikają z bieżącej i planowanej działalności Banku;
- 2) pomiar ryzyka;
- 3) zarządzanie ryzykiem, polegające na podejmowaniu decyzji dotyczących akceptowalnego poziomu ryzyka, planowaniu działań, wydawaniu rekomendacji, tworzeniu procedur i narzędzi wspomagających;
- 4) monitorowanie, polegające na stałym nadzorowaniu poziomu ryzyka w oparciu o przyjęte metody pomiaru ryzyka;
- 5) raportowanie, obejmujące cykliczne informowanie o skali narażenia na ryzyko i podjętych działaniach.

Podejmowanie ryzyka zmusza Bank do koncentrowania uwagi na powstających zagrożeniach, poszukiwania form obrony przed zagrożeniami i dostosowywania działalności do zmieniających się warunków zewnętrznych. Ostrożnościowe podejmowanie ryzyka oznacza utrzymywanie racjonalnej równowagi pomiędzy prowadzeniem działalności przychodowej i kontrolowaniem ryzyka.

Zarządzanie ryzykiem odbywa się w oparciu o opracowane w formie pisemnej i zatwierdzone przez Zarząd Banku wewnętrzne strategie i procedury, które określają sposób identyfikacji, pomiaru, monitorowania, limitowania i raportowania poszczególnych rodzajów ryzyka.

W celu realizacji wyżej wymienionych procesów w Banku realizowane są zadania związane z analizą podstawowych wartości mierników charakterystycznych dla poszczególnych rodzajów ryzyka.

Do głównych zadań w zakresie zarządzania ryzykiem w Banku należy:

- 1) dostarczanie informacji na temat ryzyka i jego profilu;
- 2) stosowanie działań profilaktycznych redukujących ryzyko i jego skutki;
- 3) monitorowanie dopuszczalnego poziomu ryzyka;
- 4) szacowanie wymogów kapitałowych na pokrycie poszczególnych rodzajów ryzyka;
- 5) analiza pokrycia wymogów kapitałowych funduszami własnymi;
- 6) uwzględnienie efektów pomiaru ryzyka w metodach szacowania wymogów kapitałowych;
- 7) agregacja procesów szacowania wymogów kapitałowych z procesami zarządzania ryzykiem w Banku;
- 8) raportowanie wyników oceny ryzyk oraz adekwatności kapitałowej Zarządowi Banku oraz, w sposób syntetyczny, Radzie Nadzorczej Banku;
- 9) audyt wewnętrzny skuteczności zarządzania ryzykiem w Banku;
- 10) wykorzystywanie przez Zarząd Banku oraz Radę Nadzorczą Banku wyników kontroli wewnętrznej i audytu wewnętrznego do bieżącego zarządzania oraz nadzoru nad zarządzaniem Bankiem.

Ograniczanie ekspozycji na ryzyko w Banku następuje poprzez:

- 1) Opracowanie przez Zarząd Banku i zatwierdzenie przez Radę Nadzorczą Banku *Strategii działania Banku*, w której jednym z podstawowych długoterminowych celów jest zapewnienie odpowiednich kapitałów (celów kapitałowych) na pokrycie podejmowanych przez Bank rodzajów i wysokości ryzyka.
- 2) Opracowanie przez Zarząd Banku i zatwierdzenie przez Radę Nadzorczą Banku *Strategii zarządzania ryzykiem*, zawierającej cele strategiczne i planowane działania średnio i długookresowe, umożliwiające ich realizację w zakresie zarządzania ryzykami. Cele strategiczne w zakresie zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka zawierają załączniki do niniejszej *Strategii*.
- 3) Przynajmniej coroczną weryfikację regulacji w zakresie zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka w celu ich dostosowania do zmian profilu ryzyka Banku i otoczenia gospodarczego.
- 4) Określenie zagrożeń z tytułu ryzyka podejmowanego przez Bank. Analizę profilu poszczególnych rodzajów ryzyka zawierają szczegółowe regulacje obowiązujące w Banku.
- 5) Wskazanie obszarów ryzyka wymagających modyfikacji lub uzupełnienia technicznych i organizacyjnych instrumentów ograniczania skutków podejmowanego ryzyka.
- 6) Opracowanie, wdrożenie, okresowy przegląd i aktualizacja wdrożonych metod zarządzania ryzykiem w celu adaptacji do bieżących warunków zewnętrznych oraz potrzeb Banku.
- 7) Określenie zadań i wyznaczenie stanowisk służbowych w strukturze organizacyjnej Banku, odpowiedzialnych za realizację zadań w ramach systemu zarządzania ryzykiem. Schemat organizacji zarządzania ryzykiem (w ramach struktury organizacyjnej) zatwierdza Rada Nadzorcza Banku.
- 8) Bieżąca aktualizacja szczegółowych pisemnych procedur obejmujących pomiar, limitowanie, monitorowanie i kontrolowanie ryzyka w Banku.
- 9) Opracowanie i bieżącą aktualizację regulacji wewnętrznych Banku, dotyczących planowanych działań zabezpieczających w postaci planów awaryjnych i planów ciągłości działania w sytuacjach kryzysowych.
- 10) Organizacja systemu kontroli wewnętrznej i audytu wewnętrznego.

W procesie zarządzania ryzykiem w Banku uczestniczą następujące organy, jednostki i komórki organizacyjne:

- 1) Rada Nadzorcza Banku,
- 2) Zarząd Banku,
- 3) Komórki organizacyjne (lub wyznaczone osoby w Banku) odpowiedzialne za:
 - a) sprawozdawczość dla odbiorców zewnętrznych,
 - b) zarządzanie nadwyżką środków,
 - c) zarządzanie bieżącą pozycją walutową,
 - d) sprzedaż kredytów,
 - e) identyfikację i akceptację ryzyka kredytowego dla pojedynczych transakcji,
 - f) pomiar, monitorowanie i kontrolę poszczególnych rodzajów ryzyka bankowego.

Do podstawowych zadań poszczególnych podmiotów systemu zarządzania ryzykiem należy:

1) Rada Nadzorcza Banku:

- a) zatwierdza Strategię działania Banku oraz zasady ostrożnego i stabilnego zarządzania Bankiem, obejmujące m.in. możliwy do zaakceptowania ogólny poziom ryzyka Banku;
- b) zatwierdza procedury dotyczące procesów:
 - szacowania kapitału wewnętrznego,
 - planowania i zarządzania kapitałowego;
- c) zatwierdza strukturę organizacyjną Banku, zawartą w Regulaminie organizacyjnym, dostosowaną do wielkości i profilu ponoszonego ryzyka;
- d) zatwierdza ogólne zasady polityki dotyczącej zmiennych składników wynagrodzeń;
- e) zatwierdza plan pozyskania i utrzymania środków obcych stabilnych;
- f) zatwierdza zasady przeprowadzania testów warunków skrajnych w odniesieniu do poszczególnych rodzajów ryzyka;
- g) sprawuje nadzór nad zarządzaniem ryzykiem braku zgodności rozumianym jako skutki nieprzestrzegania przepisów prawa, regulacji wewnętrznych oraz przyjętych przez Bank standardów postępowania, a także zatwierdza założenia polityki Banku w zakresie ryzyka braku zgodności, ocenia efektywność zarządzania ryzykiem braku zgodności;
- h) sprawuje nadzór nad zgodnością polityki Banku w zakresie podejmowania ryzyka ze Strategią działania i planem finansowym Banku;
- i) zapewnia wybór członków Zarządu posiadających odpowiednie kwalifikacje do sprawowania wyznaczonych im funkcji;
- j) sprawuje nadzór nad wprowadzeniem systemu zarządzania ryzykiem występującym w działalności Banku oraz ocenia adekwatność i skuteczność tego systemu, głównie poprzez zapoznawanie się z raportami i sprawozdaniami dotyczącymi oceny narażenia Banku na poszczególne rodzaje ryzyka (w tym ryzyka braku zgodności) i na ich podstawie dokonuje oceny stopnia efektywności i adekwatności zarządzania ryzykiem;
- k) ocenia, czy działania Zarządu w zakresie kontroli nad działalnością Banku są skuteczne i zgodne z polityką Rady Nadzorczej.

2) Zarząd Banku:

- a) odpowiada za skuteczność systemu zarządzania ryzykiem, w tym ryzyka braku zgodności, systemu kontroli wewnętrznej, procesu szacowania kapitału wewnętrznego i dokonywania przeglądów procesu szacowania i utrzymywania kapitału wewnętrznego oraz za nadzór nad efektywnością tych procesów;
- b) odpowiada za zorganizowanie skutecznego procesu oceny adekwatności kapitałowej i utrzymywania kapitału wewnętrznego oraz nadzór nad jego efektywnością, wprowadzając w razie potrzeby niezbędne korekty i udoskonalenia;
- c) wprowadza zatwierdzoną przez Radę Nadzorczą strukturę organizacyjną dostosowaną do wielkości i profilu ponoszonego ryzyka;
- d) wprowadza podział zadań realizowanych w Banku, który zapewnia niezależność funkcji pomiaru, monitorowania i kontrolowania ryzyka od działalności operacyjnej skutkującej podejmowaniem ryzyka przez Bank;
- e) zatwierdza rodzaje limitów wewnętrznych oraz ich wysokość dostosowaną do akceptowanego przez Radę Nadzorczą ogólnego poziomu ryzyka Banku;
- f) odpowiada za przejrzystość działań Banku, w szczególności za politykę informacyjną w zakresie działalności Banku, pozwalającą na ocenę skuteczności działania Rady Nadzorczej i Zarządu Banku w zakresie zarządzania Bankiem, monitorowania stanu bezpieczeństwa działalności Banku i za ocenę sytuacji finansowej Banku;
- g) zapewnia zgodność działania Banku z obowiązującymi przepisami prawa;
- h) zapewnia, że Bank prowadzi politykę służącą zarządzaniu wszystkimi istotnymi rodzajami ryzyka w działalności Banku i posiada procedury w tym zakresie;
- i) odpowiada za opracowanie, wprowadzenie oraz aktualizację polityki zmiennych składników wynagrodzeń;
- j) uwzględnia rezultaty badań prowadzonych przez audyt wewnętrzny oraz biegłych rewidentów przy podejmowaniu decyzji w ramach zarządzania Bankiem;
- k) przekazuje Radzie Nadzorczej, okresowe informacje przedstawiające w sposób rzetelny, przejrzysty i syntetyczny rodzaje i wielkość ryzyka w działalności Banku;
- l) Prezes Zarządu Banku odpowiada za nadzór nad zarządzaniem ryzykiem istotnym w Banku.

3) Komórki organizacyjne (lub wyznaczone osoby w Banku):

- a) biorą udział w procesie zarządzania ryzykiem poprzez realizację celów zawartych w *Strategii zarządzania ryzykiem* oraz zgodnie z *regulaminem organizacyjnym Banku*;
- b) uczestniczą w procesie zarządzania ryzykiem w ramach przypisanych im zadań w strukturze organizacyjnej Banku oraz w procedurach wewnętrznych, dotyczących zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka.

III. Strategie i procesy zarządzania poszczególnymi ryzykami, zakres i system raportowania i pomiaru ryzyk

Proces zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka w Banku obejmuje następujące działania:

- 1) gromadzenie informacji,
- 2) identyfikację i ocenę ryzyka,
- 3) limitowanie ryzyka,

- 4) pomiar i monitorowanie ryzyka,
- 5) raportowanie,
- 6) zastosowanie narzędzi redukcji ryzyka (działania zapobiegawcze).

Bieżące zarządzanie poszczególnymi rodzajami ryzyka w Banku polega na:

- 1) gromadzeniu informacji dotyczących ryzyka,
- 2) ograniczaniu ryzyka powstającego w działalności Banku do akceptowalnego poziomu, wykorzystując do tego celu informacje otrzymane z jednostek/komórek organizacyjnych Banku,
- 3) podejmowaniu działań zmierzających do ograniczenia liczby i skali występujących zagrożeń,
- 4) ograniczaniu/eliminowaniu negatywnych skutków ryzyka.

1. Ryzyko kredytowe (w tym polityka stosowania zabezpieczeń i ograniczania ryzyka oraz strategia i procesy monitorowania skuteczności zabezpieczeń i metod ograniczania ryzyka)

Ryzyko kredytowe związane jest z możliwością wystąpienia strat finansowych spowodowanych niewywiązaniem się kontrahenta Banku ze zobowiązań wynikających z warunków umowy. Z uwagi na możliwość poniesienia przez Bank relatywnie dużych strat, ryzyko kredytowe istotnie wpływa na działalność Banku. W celu zapewnienia odpowiedniej do profilu ryzyka Banku jakości aktywów kredytowych Bank zarządza:

- 1) ryzykiem kredytowym,
- 2) ryzykiem koncentracji zaangażowań,
- 3) ryzykiem ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie,
- 4) ryzykiem detalicznych ekspozycji kredytowych,
- 5) ryzykiem rezydualnym,

oraz stosuje określone techniki redukcji ryzyka kredytowego.

Bank prezentuje ostrożnościowe podejście do ryzyka i optymalizacji wymogu kapitałowego na ryzyko kredytowe. Bank kontynuuje politykę minimalizacji ryzyka kredytowego głównie poprzez stosowanie ustalonych zasad bezpieczeństwa działalności kredytowej w poszczególnych segmentach rynku. Do podstawowych działań mających na celu minimalizację ryzyka kredytowego należy zaliczyć:

- 1) dywersyfikację struktury przedmiotowej i podmiotowej portfela, poprzez wprowadzenie wewnętrznych limitów,
- 2) dywersyfikację struktury zabezpieczeń ekspozycji kredytowych, w tym zabezpieczeń hipotecznych z wyszczególnieniem nieruchomości mieszkalnych i komercyjnych, poprzez wprowadzenie wewnętrznych limitów,
- 3) analizę struktury portfela w celu wczesnej identyfikacji zagrożeń wynikających z nadmiernych zaangażowań i wprowadzanie stosownych ograniczeń,
- 4) monitorowanie ekspozycji kredytowych,
- 5) monitorowanie wartości stosowanych zabezpieczeń, w tym zabezpieczeń hipotecznych,
- 6) wykorzystywanie informacji o Klientach Banku z systemów wymiany danych Związku Banków Polskich, Krajowego Rejestru Długów, wywiadowni gospodarczych, BIG InfoMonitora, Biura Informacji Kredytowej, itp.,
- 7) wykorzystywanie informacji o cenach nieruchomości stanowiących hipoteczne zabezpieczenie ekspozycji Banku z systemów wymiany danych AMRON Związku Banków Polskich,
- 8) nadzór nad czynnościami wykonywanymi w toku procesu kredytowania, mający na celu weryfikację sprawności działania mechanizmów kontrolnych (obejmujący m.in.: proces przestrzegania wewnętrznych aktów normatywnych, procedur, kompetencji, itp.),
- 9) prowadzenie aktywnej polityki szkoleń, także w formie bieżącego instruktażu.

Celem strategicznym w zakresie zarządzania ryzykiem kredytowym jest utrzymywanie stabilnego i zrównoważonego, pod względem jakości i ilości, portfela kredytowego, równocześnie cechującego się wysoką dochodowością oraz bezpieczeństwem rozumianym jako minimalizacja ryzyka wystąpienia kredytów zagrożonych. W celu osiągnięcia długofalowych zamierzeń w zakresie ryzyka kredytowego, w Banku badaniu poddaje się czynniki ryzyka zmian makroekonomicznych oraz ryzyka rezydualnego.

Proces zarządzania ryzykiem kredytowym w Banku przebiega w następujących etapach:

- 1) identyfikacja czynników ryzyka kredytowego,
- 2) ocena oraz ustalenie dopuszczalnych norm ryzyka (limity),
- 3) monitorowanie, pomiar i raportowanie ryzyka,
- 4) wdrażanie technik redukcji ryzyka,
- 5) zarządzanie ryzykiem rezydualnym,
- 6) kontrola zarządzania ryzykiem kredytowym.

Ryzyko kredytowe Banku należy rozpatrywać w dwóch aspektach:

- 1) ryzyka pojedynczej transakcji,
- 2) ryzyka łącznego portfela kredytowego.

Ryzyko pojedynczej transakcji zależy od wysokości możliwej straty (równej maksymalnej wartości kredytu) i prawdopodobieństwa jej wystąpienia. Ryzyko łączne portfela kredytowego zależne jest od wysokości pojedynczych kredytów, prawdopodobieństwa ich niespłacenia i współzależności między poszczególnymi kredytami lub kredytobiorcami. Im mniejsza jest ta wzajemna zależność, tym mniejsze jest ryzyko wystąpienia sytuacji, w której czynniki powodujące niespłacenie jednego kredytu będą również wpływały na niespłacenie innych, zwiększając w ten sposób łączne ryzyko kredytowe.

Metodą zabezpieczenia się przed nadmiernym ryzykiem w działalności kredytowej jest odpowiednio prowadzone zarządzanie ryzykiem zarówno w odniesieniu do pojedynczego kredytu, jak i łącznego zaangażowania kredytowego. Bank prezentuje ostrożnościowe podejście do ryzyka i optymalizacji wymogu kapitałowego na ryzyko kredytowe.

W celu wsparcia prawidłowego nadzoru nad ryzykiem portfela kredytowego Bank dostosowuje obowiązujące wewnętrzne procedury kredytowe do wymogów Nowej Umowy Kapitałowej.

Jednym z podstawowych celów Polityki kredytowej jest racjonalne zarządzanie ryzykiem portfela kredytowego poprzez:

- 1) utrzymanie na niskim poziomie udziału należności zagrożonych w portfelu kredytowym, zgodnie z planem finansowym,
- 2) zwiększenie przychodów odsetkowych,
- 3) zwiększenie przychodów z tytułu prowizji,
- 4) zapewnienie zrównoważonego wzrostu portfela kredytowego skorelowanego ze wzrostem bazy depozytowej od sektora niefinansowego oraz instytucji rządowych i samorządowych.

Podstawowe czynniki analizowane przez Bank w celu określenia profilu ryzyka to w szczególności:

- 1) współczynnik wypłacalności,
- 2) wskaźnik jakości kredytów ogółem, w tym wskaźnik jakości detalicznych ekspozycji kredytowych oraz ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie,
- 3) udział kredytów w sumie bilansowej,
- 4) udział ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie w sumie bilansowej,
- 5) stan rezerw celowych,
- 6) średni wskaźnik LtV,
- 7) wielkość sumy bilansowej,

- 8) złożoność działalności, tj. brak lub nieznaczająca skala transakcji i instrumentów finansowych zaliczanych do portfela handlowego.

Klasyfikacja ekspozycji kredytowych

Należności zagrożone to należności, których termin zapłaty już minął, lub które są zagrożone dużym prawdopodobieństwem nieściągalności.

Bank dokonuje klasyfikacji **należności zagrożonych** jako:

- 1) **Poniżej standardu** – obejmujące ekspozycje kredytowe, w których opóźnienie w spłacie kapitału lub odsetek przekracza 3 miesiące, ale nie przekracza 6 miesięcy, a sytuacja finansowo-ekonomiczna może stanowić zagrożenie terminowej spłaty ekspozycji;
- 2) **wątpliwe** – obejmujące ekspozycje kredytowe, w których opóźnienie w spłacie kapitału lub odsetek przekracza 6 miesięcy, ale nie przekracza 12 miesięcy, a sytuacja finansowo-ekonomiczna wskazuje iż dłużnik poniósł tak wysokie straty, że istotnie naruszyły one jego kapitał własny;
- 3) **stracone** – obejmujące:
 - a) ekspozycje kredytowe, w których opóźnienie w spłacie kapitału lub odsetek przekracza 12 miesięcy,
 - b) ekspozycje kredytowe wobec dłużników, przeciw którym Bank złożył wniosek o postępowanie egzekucyjne,
 - c) ekspozycje kredytowe wobec dłużników, których miejsce pobytu nie jest znane i majątek ich nie został ujawniony, a sytuacja finansowo-ekonomiczna spowodowała ogłoszenie upadłości dłużnika lub jest zła i nieodwracalna, więc kredyt nigdy nie zostanie spłacony.

Klasyfikacji należności i zobowiązań pozabilansowych dokonuje się w oparciu o Rozporządzeniem Ministra Finansów z dnia 16 grudnia 2008 r. w sprawie zasad tworzenia rezerw celowych na ryzyko związane z działalnością banków. Szczegółowe zasady klasyfikacji należności i zobowiązań pozabilansowych opisane są w wewnętrznych *Zasadach klasyfikacji ekspozycji kredytowych i tworzenia rezerw na ryzyko związane z działalnością banków dla Uczestników Systemu Ochrony SGB*. Pracownicy Banku dokonujący przeglądu i klasyfikacji ekspozycji kredytowych zobowiązani są do rzetelnego klasyfikowania tych ekspozycji do odpowiedniej kategorii. Bank dokonuje przeglądu i aktualizacji wartości zabezpieczeń obniżających podstawę tworzenia rezerw celowych w terminach obowiązujących dla przeglądu i klasyfikacji ekspozycji kredytowych.

W ramach wyżej wskazanych działań pracownicy mają obowiązek dokonywania pełnego przeglądu wszystkich zabezpieczeń przyjętych dla danej ekspozycji w zakresie ustalenia ich aktualnej wartości według zasad zawartych w obowiązujących w tym zakresie regulacjach wewnętrznych Banku.

Rezerwy celowe i odpisy aktualizujące należności związane z ekspozycjami kredytowymi

Bank tworzy rezerwy celowe oraz odpisy aktualizujące należności związane z ekspozycjami kredytowymi na podstawie Rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 16 grudnia 2008 r. w sprawie zasad tworzenia rezerw celowych na ryzyko związane z działalnością banków. W indywidualnych, szczególnie uzasadnionych przypadkach, Bank stosuje zasady pomniejszeń podstawy tworzenia rezerw celowych oraz odpisów aktualizujących należności związane z ekspozycjami kredytowymi o przyjęte zabezpieczenia. Decyzje o ewentualnym zastosowaniu pomniejszeń podejmowane są każdorazowo przez Zarząd Banku lub dwóch członków Zarządu. Szczegółowe zasady i tryb równoważenia skutków ryzyka wynikającego z transakcji kredytowych w drodze odpowiedniej klasyfikacji ekspozycji kredytowych oraz tworzenia i utrzymywania rezerw celowych oraz odpisów aktualizujących należności związane z ekspozycjami

kredytowymi w wysokości odpowiedniej do ponoszonego ryzyka, określają wewnętrzne procedury Banku.

Zabezpieczenia

W celu ograniczania skutków ryzyka kredytowego Bank przyjmuje zabezpieczenia. Przyjmowane zabezpieczenia powinny spełniać kryteria płynności, wartości oraz dostępu i możliwości ich kontroli, zgodnie z obowiązującymi w Banku regulacjami. Wartość przyjmowanych zabezpieczeń powinna zapewnić odpowiedni poziom wskaźnika LtV przez cały okres kredytowania. Bank stale monitoruje zmiany na rynku typowych zabezpieczeń, przyjmowanych przez Bank, tj. rynku nieruchomości.

Warunkiem pozytywnej decyzji kredytowej jest dobra kondycja ekonomiczno-finansowa klienta oraz perspektywy rozwoju, zapewniające jego zdolność do spłaty zaciągniętego zobowiązania. Podstawowym źródłem spłaty są dla Banku dochody dłużnika, dlatego nawet fakt przyjęcia zabezpieczenia nie wyłącza konieczności sporządzania szczegółowej analizy wniosku kredytowego, zgodnie z wewnętrznymi procedurami Banku. Bank preferuje zabezpieczenia wykorzystywane w celu redukcji ryzyka kredytowego, w tym w szczególności:

- 1) zabezpieczenia hipotecznie na nieruchomości mieszkalnej lub komercyjnej,
- 2) przewłaszczenia na rzecz Banku,
- 3) zdeponowane w Banku środki pieniężne,
- 4) dłużne papiery wartościowe emitowane przez Rząd Rzeczypospolitej Polskiej i Narodowy Bank Polski,
- 5) zdeponowane w banku będącym stroną trzecią, środki pieniężne lub bankowe instrumenty,
- 6) polisy ubezpieczeniowe na życie, z których prawa zostały przeniesione na Bank, lub na których został ustanowiony zastaw na rzecz Banku,
- 7) gwarancje udzielone przez rządy i banki centralne, podmioty sektora publicznego, ekspozycje wobec których są traktowane jak ekspozycje wobec banków lub rządów centralnych w metodzie standardowej obliczania wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego, jednostki samorządu terytorialnego i władze lokalne oraz banki,
- 8) inne zabezpieczenia pozwalające na pomniejszenie podstawy naliczania rezerwy celowej.

Szczególne warunki powinny spełniać zabezpieczenia w formie hipoteki na nieruchomości, zarówno mieszkalnej, jak i komercyjnej, z uwagi na preferencyjny charakter wag ryzyka kredytowego przypisanego ekspozycjom zabezpieczonym hipotecznie, a zwłaszcza na nieruchomości mieszkalnej. Analizując ryzyko związane z zabezpieczeniem w postaci hipoteki należy uwzględnić m.in.:

- 1) rodzaj hipoteki i jej wpływ na ograniczanie ryzyka,
- 2) miejsce Banku w kolejności zaspokajania się z hipoteki,
- 3) ryzyko w przypadku zabezpieczenia na innej formie prawa niż własność np. na spółdzielczym-własnościowym prawie do lokalu, na współwłasności nieruchomości.

Zmiany zachodzące na rynku nieruchomości powinny być monitorowane przez jednostki Banku w sposób ciągły, a nie rzadziej niż raz w roku należy dokonywać weryfikacji wartości rynkowej nieruchomości, stanowiących zabezpieczenie posiadanych przez Bank ekspozycji kredytowych. Realizacja powyższego obowiązku powinna się odbywać na podstawie dokumentów przedkładanych przez kredytobiorcę lub informacji i danych gromadzonych bezpośrednio przez pracowników Banku. W przypadku finansowania nieruchomości w trakcie budowy należy badać poziom zaawansowania robót budowlanych i ich zgodności z założeniami inwestycyjnymi przedłożonymi Bankowi. W celu monitorowania wartości rynkowych nieruchomości stanowiących zabezpieczenie ekspozycji kredytowych Bank korzysta z bazy danych dotyczących nieruchomości, zawartej w Systemie Analiz

i Monitorowania Rynku Obrotu Nieruchomościami (AMRON), zarządzanym przez Związek Banków Polskich. Bank podejmując decyzję o zaangażowaniu kredytowym dąży do uzyskania pełnego zabezpieczenia o jak najwyższej jakości. Weryfikacja realnej wartości przyjmowanych zabezpieczeń i ich dostosowanie do ryzyka związanego z zaangażowaniem Banku winna być dokonywana przed zawarciem umowy kredytu ze szczególną starannością. Sporządzane przez rzeczoznawców majątkowych wyceny nie powinny stanowić jedyne kryterium przy ocenie wartości zabezpieczenia. Prawne zabezpieczenie wierzytelności Banku stanowi potencjalne źródło spłaty tej wierzytelności. Z tego względu wartość rynkowa przyjętych zabezpieczeń, szczególnie hipotecznych, powinna być systematycznie aktualizowana przez pracowników Banku w ramach prowadzonego monitoringu oraz adekwatna do poziomu ryzyka transakcji kredytowej.

Raportowanie: comiesięczne przedkładanie raportów z zakresu oceny ryzyka kredytowego, w tym ryzyka koncentracji, kwartalnie ryzyka ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie i detalicznych ekspozycji kredytowych na posiedzeniu Zarządu Banku oraz na posiedzeniach Rady Nadzorczej.

2. Ryzyko stopy procentowej

Przez pojęcie ryzyka stopy procentowej rozumieć należy niebezpieczeństwo negatywnego wpływu zmian zewnętrznych (rynkowych) stóp procentowych na sytuację finansową Banku. Narażenie to dotyczy zasadniczo zagrożenia wyniku odsetkowego, a tym samym odnosi się do oprocentowanych aktywów i pasywów, a także pozycji pozabilansowych wrażliwych na zmiany stóp procentowych. Ryzykiem jest jednak nie sama zmiana stóp procentowych w przyszłości, ale niepewność co do kierunków oraz skali zmian stóp procentowych.

Analiza ryzyka stopy procentowej jest jednym z narzędzi służących do dostarczania danych niezbędnych do efektywnego zarządzania aktywami i pasywami Banku. Ma ona na celu optymalizację wyniku finansowego przy danych zasobach środków finansowych i zapewnieniu bezpieczeństwa jego osiągnięcia. Pozwala zmierzyć poziom ryzyka, na jakie narażony jest Bank, dając tym samym podstawy do podejmowania stosownych decyzji w celu zabezpieczania się przed tym ryzykiem. Analiza ta służy więc do pomiaru stopnia narażenia Banku na ryzyko stopy procentowej i pozwala na odpowiednie sterowanie podatnością Banku na to ryzyko, mając przy tym na uwadze optymalizację podstawowej relacji między wzrostem funduszy własnych a bezpieczeństwem funkcjonowania Banku.

W ramach ryzyka stopy procentowej wyodrębnia się dwie zasadnicze kategorie ryzyka: ryzyko bazowe oraz ryzyko niedopasowania terminów przeszacowania.

Ryzyko bazowe wynika z niedoskonałego powiązania (korelacji) stóp bazowych stosowanych w banku jako instrumentów generujących przychody i koszty odsetkowe, nawet w sytuacji kiedy dla aktywów i pasywów występują te same okresy przeszacowania. Ryzyko stosowania różnych stóp bazowych polega na tym, że rozpiętość (spread) między tymi stopami może zmienić się niespodziewanie i niesymetrycznie. Ryzyko bazowe pojawia się, kiedy stopy rynkowe dla różnych instrumentów finansowych lub wskaźniki / indeksy używane do wyceny aktywów i pasywów zmieniają się w tym samym czasie o różną wielkość. Przykładowo: w II półroczu 2005 roku stopa redyskontowa weksli przyjmowanych od banków do redyskonta przez NBP uległa obniżeniu o 0,75 pp., natomiast stawka WIBID 3M zmalała o 0,30 pp. Zmiana taka wpływa na poziom marż odsetkowych otrzymywanych / płaconych na instrumentach oprocentowanych według tych stawek, które są przeszacowywane w tym samym czasie. Istotna jednakże jest nie tylko sama rozpiętość oprocentowania pomiędzy aktywami i pasywami banku, ważna jest również wzajemna proporcja posiadanych przez Bank aktywów i pasywów zmiennych – to jest takich, których oprocentowanie zmienia się wraz ze zmianą wielkości tych stóp, jak i stałych, których zmiana oprocentowania jest rozłożona w czasie i związana z terminami zapadalności aktywów i wymagalności pasywów.

Ryzyko niedopasowania terminów przeszacowania jest rezultatem różnic w czasie pomiędzy wystąpieniem zmian stóp procentowych aktywów i pasywów, a także zobowiązań pozabilansowych. Wynika to z posiadania przez Bank aktywów i pasywów o różnych okresach przeszacowania stóp procentowych. Dla instrumentów o zmiennym oprocentowaniu, termin przeszacowania jest zbieżny z najbliższym, prawdopodobnym (możliwym) terminem zmiany ich oprocentowania, dla instrumentów o stałej stopie procentowej jest to termin wymagalności / zapadalności. Ryzyko niedopasowania terminów przeszacowania występuje np. wtedy, gdy długoterminowe kredyty o stałym oprocentowaniu finansuje się depozytami o krótszych terminach przeszacowania.

Negatywna sytuacja dla banku może pojawić się w momencie:

- spadku stopy procentowej – jeżeli oprocentowanie aktywów reaguje szybciej na te zmiany niż oprocentowanie pasywów (silniejszy – szybszy w czasie – spadek przychodów z tytułu odsetek),
- wzrostu stopy procentowej – jeżeli oprocentowanie pasywów reaguje szybciej na te zmiany niż oprocentowanie aktywów (silniejszy – szybszy w czasie – wzrost kosztów odsetkowych).

Podstawową metodą pomiaru tego ryzyka jest metoda luki niedopasowania stóp procentowych polegająca na ustaleniu, w poszczególnych przedziałach czasowych, różnicy (luki) pomiędzy przeszacowywanymi aktywami i pasywami.

Pozostałe rodzaje ryzyka stopy procentowej, tj. ryzyko krzywej dochodowości oraz ryzyko opcji klienta Bank uznaje jako nieistotne.

Ryzyko stopy procentowej związane z innymi ryzykami bankowymi – to ryzyko związane m.in. z:

- 1) nieterminową spłatą bądź brakiem spłaty kredytów,
- 2) znaczącym udziałem w portfelu kredytowym dużych kredytów lub w portfelu depozytowym dużych depozytów (nadmierna koncentracja),
- 3) dominującym udziałem kredytów preferencyjnych w portfelu kredytowym,
- 4) znaczącym udziałem w portfelu depozytowym środków *a`vista* o relatywnie niskim oprocentowaniu,
- 5) nadmiernym niedopasowaniem terminów zapadalności aktywów i wymagalności pasywów – ryzyko płynności,
- 6) ryzykiem zmian kursowych walut (ryzyko walutowe),
- 7) niedopasowaniem wartości składników majątkowych (np. poprzez nadmierne zaangażowanie w rzeczowe aktywa trwałe),
- 8) nieadekwatnością posiadanych systemów informatycznych, zawodnością procedur, ludzi (ryzyko operacyjne).

Ryzyko stopy procentowej związane z czynnikami zewnętrznymi. Do czynników tych zaliczyć można m.in.:

- 1) ogólnogospodarcze (polityka państwa, stopa inflacji, polityka banku centralnego, zadłużenie budżetu, itp.),
- 2) społeczne (zachowanie się klientów banku, skłonność ludności do oszczędzania, skłonność do zaciągania kredytów),
- 3) polityczne,
- 4) demograficzne (struktura ludności, stopa bezrobocia),
- 5) ekonomiczne – wpływające na sytuację ekonomiczną i finansową klientów banku,
- 6) niekorzystne zmiany w ustawodawstwie.

Celem strategicznym polityki Banku w odniesieniu do ryzyka stopy procentowej jest minimalizacja ryzyka związanego z możliwością wystąpienia niekorzystnych zmian rynkowych stóp procentowych i negatywnym wpływem tych zmian na wynik finansowy Banku. Ponadto celem jest zidentyfikowanie

podstawowych zagrożeń związanych z tym ryzykiem, z jednoczesnym zastosowaniem odpowiednich metod zarządzania mających na celu eliminację zagrożeń nierównomiernej reakcji różnych pozycji bilansowych na zmiany stóp procentowych a przez to na zmiany przychodów i kosztów. W konsekwencji ma to utrzymać zdolność do wywiązywania się w sposób optymalny z bieżących i przyszłych zobowiązań bilansowych, jak i pozabilansowych, przy zapewnieniu pożądanego wyniku finansowego oraz realnej wartości posiadanych kapitałów (funduszy własnych).

Strategia Banku w zakresie zarządzania ryzykiem stopy procentowej oparta jest m.in. na następujących zasadach:

- 1) do pomiaru ryzyka stopy procentowej Bank stosuje metodę luki stopy procentowej,
- 2) do oceny tego ryzyka Bank może dodatkowo wykorzystywać również inne metody, np. badania symulacyjne wpływu zmian stóp procentowych na przychody odsetkowe, zmiany w kosztach odsetkowych i w konsekwencji zmiany w wyniku z tytułu odsetek,
- 3) zarządzanie ryzykiem stopy procentowej koncentruje się na zarządzaniu ryzykiem przeszacowania i ryzykiem bazowym,
- 4) Bank ogranicza ryzyko stopy procentowej poprzez stosowanie systemu limitów i odpowiednie kształtowanie struktury aktywów i pasywów.

Zakłada się, że zmiana stóp procentowych sama w sobie nie jest źródłem potencjalnych strat dla Banku. Narażenie na negatywne oddziaływanie na wyniki Banku związane jest z występującymi różnicami w wielkościach aktywów i pasywów przeszacowywanych w poszczególnych przedziałach oraz niekorzystnymi i trudnymi do przewidzenia zmianami wysokości poszczególnych stóp referencyjnych.

Bank dąży do kształtowania wysokości luki niedopasowania między aktywami i pasywami w taki sposób, by uzyskać jej optymalną wielkość, tj. taką, która przyniesie Bankowi największe dochody odsetkowe, przy zakładanych zmianach rynkowych stóp procentowych. Jednocześnie zachowany winien być warunek bezpieczeństwa dochodu przy nieoczekiwanej zmianie tych stóp w kierunku przeciwnym od zakładanego.

Raportowanie: comiesięczne przedkładanie raportów z zakresu oceny ryzyka stopy procentowej na posiedzeniu Zarządu Banku oraz, w cyklach kwartalnych, na posiedzeniach Rady Nadzorczej Banku.

3. Ryzyko operacyjne

Rozwój technologii, powstawanie coraz bardziej złożonych technik i produktów bankowych oraz seria spektakularnych strat w międzynarodowych instytucjach finansowych spowodowały wzrost znaczenia ryzyk o charakterze niefinansowym.

Ryzyko operacyjne ma istotny wpływ na działalność i kondycję Banków, zwłaszcza, że obok otoczenia oraz zdarzeń zewnętrznych, jego źródłem jest organizacja bankowa sama w sobie.

Nowa Umowa Kapitałowa wprowadza obowiązek zarówno utrzymywania wymogu kapitałowego na ryzyko operacyjne, jak i wdrożenia kompleksowego procesu zarządzania tym ryzykiem.

Celem funkcjonujących w Banku strategii jest stworzenie efektywnej struktury zarządzania ryzykiem operacyjnym, w tym określenie ról i odpowiedzialności w zakresie identyfikacji, oceny, kontroli oraz zarządzania ryzykiem operacyjnym.

Celem zarządzania ryzykiem operacyjnym w Banku jest optymalizacja efektywności gospodarowania poprzez zapobieganie i minimalizowanie strat operacyjnych oraz wyeliminowanie przyczyn ich powstawania, racjonalizacja kosztów, jak również zwiększenie szybkości oraz adekwatności reakcji Banku na zdarzenia od niego niezależne.

Kierownicy poszczególnych komórek organizacyjnych oraz dyrektorzy jednostek organizacyjnych Banku odpowiedzialni są za zarządzanie ryzykiem operacyjnym występującym w odniesieniu do nadzorowanych zakresów działania, określonych w Regulaminie organizacyjnym Banku.

Komórki i jednostki organizacyjne Banku w zakresie wykonywanych zadań:

- 1) identyfikują i oceniają ryzyko operacyjne powstające we wszystkich produktach, procesach wewnętrznych oraz systemach występujących w danej komórce / jednostce organizacyjnej Banku,
- 2) identyfikują i oceniają skutki zdarzeń operacyjnych,
- 3) bieżąco zarządzają ryzykiem operacyjnym,
- 4) monitorują ryzyko operacyjne,
- 5) przestrzegają limitów w zakresie wykonywanych zadań,
- 6) sporządzają i testują plany utrzymania ciągłości działania,
- 7) sporządzają raporty o ryzyku operacyjnym,
- 8) podejmują działania zmierzające do ograniczenia ryzyka operacyjnego w ramach nadzorowanych produktów, procesów i systemów.

Zarządzanie ryzykiem operacyjnym odnosi się głównie do:

- 1) struktury organizacyjnej Banku oraz jej adekwatności do realizacji strategicznych celów Banku,
- 2) czynności wykonywanych przez pracowników Banku,
- 3) adekwatności kwalifikacji pracowników oraz ich rozwoju do potrzeb Banku,
- 4) zapobiegania działalności przestępczej pracowników, klientów oraz innych osób na szkodę Banku,
- 5) zgodności działań Banku z powszechnie obowiązującymi przepisami prawa,
- 6) procesów realizowanych przez kanały dystrybucji produktów (tradycyjne, jak i elektroniczne) wykorzystywanych przez Bank,
- 7) bezpieczeństwa fizycznego i informatycznego Banku,
- 8) postępowania w sytuacjach zagrożenia bieżącego funkcjonowania Banku,
- 9) zdarzeń, których skutki dotyczą Bank, natomiast ich przyczyny znajdują się poza jego bezpośrednią kontrolą,
- 10) usług świadczonych w ramach współpracy Banku z kontrahentami na podstawie umów o wykonywanie czynności należących do zakresu działania Banku oraz innych umów,
- 11) adekwatności polityki i praktyki ubezpieczeniowej Banku w relacji do ponoszonego ryzyka.

Zarządzanie ryzykiem operacyjnym powinno być adekwatne do poziomu generowanego ryzyka oraz uwzględniać:

- 1) specyfikę i złożoność wykonywanych czynności generujących ryzyko operacyjne,
- 2) realizowane procesy biznesowe,
- 3) rozproszenie geograficzne komórek i jednostek organizacyjnych Banku,
- 4) liczbę oraz wartość dokonywanych i przetwarzanych transakcji,
- 5) funkcjonowanie systemów informatycznych,
- 6) posiadane mechanizmy kontrolne.

Wyznaczanie wymogu kapitałowego na ryzyko operacyjne

1. Bank wylicza podstawę do wyznaczenia wymogu kapitałowego, jako średnią arytmetyczną za okres trzech lat, wyników obliczonych jako suma poniższych pozycji rachunku zysków i strat Banku, ustalonych zgodnie z zasadami określonymi w ustawie o rachunkowości, przy czym każda pozycja

musi być uwzględniona odpowiednio ze znakiem dodatnim lub ujemnym, z zastrzeżeniem ust. 3:

- 1) przychody z tytułu odsetek,
 - 2) koszty z tytułu odsetek,
 - 3) przychody z tytułu prowizji,
 - 4) koszty z tytułu prowizji,
 - 5) przychody z udziałów lub akcji, pozostałych papierów wartościowych i innych instrumentów finansowych o stałej/zmiennej kwocie dochodu,
 - 6) wynik operacji finansowych,
 - 7) wynik z pozycji wymiany,
 - 8) pozostałe przychody operacyjne.
2. Wynik, o którym mowa w ust. 3:
- 1) może uwzględniać (jeżeli takie pozycje będą występować): koszty z tytułu opłat za usługi outsourcingowe określone w art. 6a ustawy Prawo bankowe, dostarczone przez podmiot, który jest w stosunku do Banku podmiotem dominującym lub zależnym albo podmiotem zależnym od podmiotu dominującego wobec Banku lub podmiotem podlegającym nadzorowi właściwych władz lub nadzorowi równoważnemu na podstawie odrębnych przepisów;
 - 2) nie uwzględnia:
 - a) salda utworzonych i rozwiązanych rezerw celowych,
 - b) kosztów operacyjnych, w tym kosztów z tytułu opłat za usługi na rzecz Banku, z zastrzeżeniem pkt 1),
 - c) zrealizowanych zysków i strat ze sprzedaży pozycji z portfela instrumentów dostępnych do sprzedaży,
 - d) przychodów z tytułu zdarzeń nadzwyczajnych lub występujących nieregularnie,
 - e) przychodów z tytułu odszkodowań uzyskanych z tytułu ubezpieczenia,
 - f) przychodów z tytułu dywidend otrzymanych od podmiotu, który jest w stosunku do Banku podmiotem dominującym lub zależnym albo podmiotem zależnym od podmiotu dominującego wobec Banku, jeżeli umożliwi to uniknięcie podwójnego naliczania przychodów wewnątrzgrupowych.
3. Średnią arytmetyczną, o której mowa w ust. 1, oblicza się, z zastrzeżeniem ust. 5–6, na koniec roku obrotowego na podstawie wyników z ostatnich trzech, dwunastomiesięcznych okresów.
4. Jeżeli dane finansowe nie zostały zbadane przez biegłego rewidenta, Bank może wykorzystać dane szacunkowe; po uzyskaniu opinii z badania sprawozdania finansowego przez biegłego rewidenta Bank dokonuje niezwłocznie stosownej aktualizacji wyniku.
5. Wyniku za którekolwiek z trzech lat obrotowych, jeżeli jest ujemny lub równy zero, nie uwzględnia się w obliczeniach średniej arytmetycznej.
6. Podstawę oblicza się jako iloraz sumy dodatnich wartości wyników oraz liczby lat z dodatnimi wartościami wyników.
7. Wymóg w zakresie funduszy własnych z tytułu ryzyka operacyjnego, według metody wskaźnika bazowego, oblicza się według poniższego wzoru:

$$K = \frac{\sum_{i=-3}^{-1} \max(w_i; 0)}{n} \times 15 \%$$

gdzie:

w_i – roczny wynik w i -tym roku ustalony zgodnie z ust. 1–2,

n – liczba lat w których $w_i > 0$.

8. Przy obliczaniu wymogu na dany rok obrotowy ($i = 0$), uwzględnia się rok, na koniec którego dokonuje się obliczeń ($i = -1$) i dwa kolejne lata go poprzedzające ($i = -2, -3$).

Raportowanie: kwartalnie przedkładanie raportów z zakresu oceny ryzyka operacyjnego na posiedzeniu Zarządu Banku oraz Rady Nadzorczej Banku.

4. Ryzyko płynności

Płynność Banku określa się jako zdolność do terminowego regulowania wszystkich swoich zobowiązań oraz zdolność do pozyskiwania funduszy na sfinansowanie nieoczekiwanego wycofania depozytów, zdolność do generowania przez Bank dodatniego salda przepływów gotówkowych w określonym horyzoncie czasowym.

Analiza ryzyka płynności odnosi się do porównania potrzeb Banku w zakresie jego płynności w postaci możliwości sprzedaży posiadanych aktywów (zamiany na gotówkę) lub zaciągnięcia dodatkowych zobowiązań. Utrzymanie płynności oznacza posiadanie lub łatwy dostęp do dostatecznej ilości środków finansowych tak, aby sprostać obecnemu lub potencjalnemu zapotrzebowaniu na te środki ze strony deponentów lub kredytobiorców.

Określa się następujące, główne dla Banku, źródła ryzyka płynności:

- 1) nadmierne niedopasowanie terminów zapadalności/ wymagalności aktywów i pasywów,
- 2) ryzyko związane z odpływem środków po stronie aktywnej bilansu:
 - a) ryzyko braku środków na rachunku bieżącym,
 - b) ryzyko braku dostatecznego zapasu gotówki,
 - c) ryzyko niedotrzymania terminu spłaty kredytów,
 - d) ryzyko wynikające z braku możliwości zbycia aktywów płynnych.
- 3) ryzyko związane z koniecznością wypłat po stronie pasywnej bilansu:
 - a) ryzyko nietypowego zachowania się wkładów a'vista,
 - b) ryzyko nietypowego zachowania się wkładów terminowych z krótkim terminem wypowiedzenia,
 - c) ryzyko związane ze zdolnością pozyskiwania przez Bank depozytów.
- 4) inne ryzyka, w tym w szczególności:
 - a) ryzyko kredytowe,
 - b) ryzyko stopy procentowej,
 - c) wzrostu lub wysokiego poziomu kosztów ogólnych,
 - d) wzrostu nakładów inwestycyjnych na środki trwałe,
 - e) ryzyko operacyjne,
 - f) ryzyko walutowe.

Celem strategicznym Banku w zarządzaniu płynnością jest pełne zabezpieczenie jego płynności, minimalizacja ryzyka utraty płynności przez Bank w przyszłości oraz optymalne zarządzanie nadwyżkami środków finansowych. Realizacja strategii zarządzania płynnością następuje poprzez równoczesne zarządzanie aktywami i pasywami oraz pozycjami pozabilansowymi Banku.

Zarządzanie ryzykiem płynności w Banku ma charakter skonsolidowany i całościowy. Oznacza to zarządzanie płynnością zarówno w odniesieniu do pozycji bilansowych jak i pozabilansowych we

wszystkich horyzontach czasowych ustalonych przez Bank i obejmuje wszystkie komórki i jednostki organizacyjne Banku.

Struktura posiadanych przez Bank aktywów powinna umożliwiać elastyczne dostosowywanie się do potrzeb płynnościowych. W tym celu Bank dywersyfikuje swoje aktywa według następujących kryteriów:

- 1) płynności,
- 2) bezpieczeństwa,
- 3) rentowności.

Bank może regulować swoją płynność płatniczą poprzez wykorzystywanie szeregu instrumentów oferowanych przez Bank Zrzeszający i Spółdzielczy System Ochrony SGB. Po stronie aktywnej są to przede wszystkim rachunki bieżące i lokaty terminowe, które charakteryzują się wysoką płynnością (możliwość wycofania lokaty przed terminem). Po stronie pasywnej jest to kredyt w rachunku bieżącym, kredyt na pokrycie niedoboru lokat płynnościowych oraz inne kredyty celowe oferowane przez Bank Zrzeszający lub inne formy pomocy oferowane przez Spółdzielczy System Ochrony SGB. Płynne finansowanie swoich Klientów Bank może prowadzić poprzez system współfinansowania konsorcjalnego z Bankiem Zrzeszającym. Bank zgodnie z obowiązującymi w Spółdzielczym Systemie Ochrony SGB regulacjami ma prawo ubiegać się o uzyskanie pożyczki podporządkowanej na zasadach określonych w odrębnych regulacjach. Celem poprawy płynności, Bank może przeprowadzać transakcje sprzedaży do Spółdzielni zarządzającej Spółdzielczym Systemem Ochrony SGB niezagrożonych wierzytelności.

Bank zakłada utrzymanie dotychczasowej struktury depozytów przyjętych od Klientów Banku, gdzie głównym źródłem finansowania aktywów są depozyty podmiotów niefinansowych i budżetu.

Celem Banku jest wydłużenie średniego terminu wymagalności przyjmowanych depozytów, tak aby Bank mógł otwierać, po stronie aktywnej, pozycje o dłuższym horyzoncie czasowym. Przy czym Bank będzie dążył do takiego konstruowania produktów depozytowych, aby było to optymalne pod kątem ryzyka płynności. Zarządzanie bazą depozytową Banku poprzez przyjęte limity koncentracji zakłada ograniczenia w zakresie uzależnienia od poszczególnych źródeł finansowania.

Z punktu widzenia zarządzania płynnością Banku najważniejsza jest analiza poziomu płynności w ujęciu krótko- i średnioterminowym. Jednakże, w celu posiadania pełnej oceny strukturalnej posiadanych aktywów i pasywów, dokonuje się analizy w poszczególnych przedziałach czasowych.

Kluczowe znaczenie dla Banku ma kształtowanie się płynności w okresie do jednego miesiąca, które wymaga stałej, bieżącej oceny i analizy.

Raportowanie: comiesięczne przedkładanie raportów z zakresu oceny ryzyka płynności na posiedzeniu Zarządu Banku oraz, w cyklach kwartalnych, na posiedzeniach Rady Nadzorczej Banku.

5. Ryzyko braku zgodności

Cele strategiczne w zakresie ryzyka braku zgodności obejmują:

- 1) zapewnienie działania Banku zgodnego z przepisami prawa, regulacjami wewnętrznymi oraz standardami rynkowymi;
- 2) zapewnienie zgodności regulacji wewnętrznych Banku z przepisami zewnętrznymi;
- 3) dążenie i dbałość o:
 - a) wizerunek zewnętrzny Banku rozumianego jako instytucja zaufania publicznego,
 - b) pozytywny odbiór Banku przez klientów,
 - c) przejrzystość działań Banku wobec klientów,
 - d) stworzenie kadry pracowniczej identyfikującej się z Bankiem, dobrze zorganizowanej wewnętrznie dla realizacji wspólnych celów wytyczonych przez Bank.

Bank realizuje cele strategiczne poprzez:

- 1) identyfikację, ocenę, kontrolę, monitorowanie i raportowanie w zakresie ryzyka braku zgodności;
- 2) projektowanie i wprowadzenie bazujących na ocenie ryzyka braku zgodności mechanizmów kontroli ryzyka braku zgodności;
- 3) sprawne i skuteczne podejmowanie działań naprawczych w sytuacji zidentyfikowania braku zgodności;
- 4) systematyczne podnoszenie kompetencji komórki ds. zgodności.

Raportowanie: kwartalne przedkładanie raportów z zakresu oceny ryzyka braku zgodności na posiedzeniu Zarządu Banku oraz Rady Nadzorczej Banku.

6. Ryzyko walutowe

Ryzyko walutowe to niebezpieczeństwo pogorszenia się sytuacji finansowej banku w skutek niekorzystnej zmiany kursu walutowego; w szczególności jest ono związane z:

- 1) niedopasowaniem odpowiednich pozycji aktywów i pasywów banku, których wartość wyrażona jest w walucie obcej,
- 2) zawartymi transakcjami, tj. zmianą kursu walutowego między dniem zawarcia transakcji a dniem, w którym otrzymana jest płatność (ryzyko kursowe),
- 3) wzrostem innych ryzyk (np. ryzyka kredytowego) w wyniku zmiany poziomu kursu walutowego.

Przyjęte przez Bank cele strategiczne w zarządzaniu ryzykiem walutowym określone zostały w obowiązującej *Strategii zarządzania ryzykiem w Pomorskim Banku Spółdzielczym w Świdwinie*.

Z uwagi na poziom ryzyka związanego z prowadzeniem operacji walutowych, Bank zamierza utrzymywać wysoki poziom aktywów płynnych poprzez zabezpieczenie środków na rachunku nostro oraz inwestowanie środków w lokaty w Banku Zrzeszającym o krótkich terminach zapadalności do 6 miesięcy.

Wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka walutowego nie powinien przekraczać limitów określonych w *Zasadach wyznaczania łącznej kwoty ekspozycji na ryzyko w Pomorskim Banku Spółdzielczym w Świdwinie*. Bank zakłada stałe podnoszenie kwalifikacji kadry oraz ścisłą współpracę w tym zakresie z Bankiem Zrzeszającym.

Raportowanie: comiesięczne przedkładanie raportów z zakresu oceny ryzyka walutowego na posiedzeniu Zarządu Banku oraz, w cyklach kwartalnych, na posiedzeniach Rady Nadzorczej Banku.

7. Ryzyko kapitałowe

Bank dokonuje agregacji wymogów kapitałowych na poszczególne rodzaje ryzyka uznane za istotne, tym samym oblicza kapitał wewnętrzny w oparciu o metodę minimalnego wymogu kapitałowego.

Punktem wyjściowym dla ustalenia kapitału wewnętrznego jest wyliczony regulacyjny wymóg kapitałowy. Następnie Bank ocenia, czy regulacyjny wymóg kapitałowy w pełni pokrywa ryzyko kredytowe, operacyjne i walutowe i jeżeli jest to konieczne, to, zgodnie z obowiązującymi w Banku *Zasadami szacowania kapitału wewnętrznego w Pomorskim Banku Spółdzielczym w Świdwinie*, oblicza dodatkowy wymóg kapitałowy na te ryzyka.

Cele strategiczne dotyczące ryzyka kapitałowego zostały określone w obowiązującej w Banku *Strategii zarządzania i planowania kapitałowego w Pomorskim Banku Spółdzielczym w Świdwinie*.

Raportowanie: kwartalnie przedkładanie raportów z zakresu oceny ryzyka kapitałowego na posiedzeniu Zarządu Banku oraz Rady Nadzorczej Banku.

IV. Fundusze własne Banku

Zapewniając bezpieczeństwo ekonomiczne, Bank utrzymuje fundusze własne Banku dostosowane do rozmiaru prowadzonej działalności.

Począwszy od 2014 roku Bank wylicza fundusze własne zgodnie z Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26.06.2013 r. (CRR).

Fundusze własne Banku obejmują:

- 1) kapitał Tier I,
- 2) kapitał Tier II.

Kapitał Tier I Banku obejmuje:

- a) kapitał podstawowy Tier I,
- b) pomniejszenia kapitału podstawowego Tier I,
- c) kapitał dodatkowy Tier I,
- d) pomniejszenia kapitału dodatkowego Tier I,

Kapitał Tier II Banku obejmuje:

- a) instrumenty kapitałowe spełniające warunki opisane w art. 63 CRR,
- b) pożyczki podporządkowane,
- c) rezerwę na ryzyko ogólne do wysokości 1,25% aktywów ważonych ryzykiem,
- d) pomniejszenia kapitału Tier II.

Bank zobowiązany jest do utrzymywania:

- 1) kapitału założycielskiego w wysokości nie niższej niż równowartość 1.000.000 euro, przeliczonej według kursu średniego ogłaszanego przez Narodowy Bank Polski, obowiązującego w dniu sprawozdawczym;
- 2) sumy funduszy własnych na poziomie nie niższym niż wyższa z następujących wartości:
 - a) kapitał regulacyjny,
 - b) kapitał wewnętrzny;
- 3) współczynników kapitałowych na poziomie co najmniej:
 - a) współczynnik kapitału podstawowego Tier I – 4,5%,
 - b) współczynnik kapitału Tier I – 6,0%,
 - c) łącznego współczynnik kapitałowy – 8,0%.

Bank przyjmuje strategię bezpiecznego funkcjonowania, opartą na utrzymywaniu funduszy własnych Banku na poziomie adekwatnym do rozmiarów działalności obarczonych ryzykiem biorąc pod uwagę politykę wypłaty dywidend.

Bank nie prowadzi działalności handlowej.

Bank będzie zwiększał fundusze własne Banku poprzez:

- 1) coroczne odpisy z zysku na fundusz zasobowy,
- 2) pozyskanie innych funduszy zaliczanych do funduszy uzupełniających na podstawie odrębnych przepisów lub za zgodą Komisji Nadzoru Finansowego.

Bank w planach finansowych uwzględnia gospodarkę funduszami własnymi Banku, mającą na celu optymalizację wzrostu posiadanych przez Bank funduszy własnych Banku, które winny być dostosowane do profilu ryzyka występującego realnie w Banku, z uwzględnieniem specyficznego charakteru jego działania oraz wyliczeń dotyczących dodatkowych wymogów kapitałowych na podstawie obowiązujących w Banku *Zasad szacowania kapitału wewnętrznego w Pomorskim Banku Spółdzielczym*

w Świdwinie. Strategia kształtowania funduszy własnych Banku podlega analizie pod względem jej dostosowania do zmieniającej się sytuacji Banku i zapotrzebowania na fundusze w długiej perspektywie. Plan kapitałowy Banku sporządzany jest na okres 5 lat, a jego aktualizacja odbywa się w okresach rocznych na kolejne 5 lat. Plan kapitałowy Banku zawiera:

- 1) planowaną strukturę i wielkość funduszy własnych z uwzględnieniem:
 - a) struktury kapitału Tier I,
 - b) struktury kapitału Tier II;
- 2) planowaną wielkość całkowitej kwoty ekspozycji na ryzyko;
- 3) planowaną wielkość kwoty ekspozycji na ryzyka Filaru II;
- 4) planowane współczynniki kapitałowe:
 - a) kapitału podstawowego Tier I,
 - b) kapitału Tier I,
 - c) łączny współczynnik kapitałowy,
 - d) wewnętrzny współczynnik kapitałowy.

Raportowanie: kwartalnie przedkładanie raportów z zakresu oceny adekwatności kapitałowej na posiedzeniu Zarządu Banku oraz Rady Nadzorczej Banku.

V. Metody stosowane przez Bank do oceny adekwatności kapitału wewnętrznego

Procesem szacowania kapitału wewnętrznego objęte są ryzyka uznane przez Bank za istotne oraz inne ryzyka, tj.:

- 1) ryzyko kredytowe,
- 2) ryzyko koncentracji,
- 3) ryzyko płynności,
- 4) ryzyko stopy procentowej w księdze bankowej,
- 5) ryzyko walutowe (w ramach ryzyka rynkowego)
- 6) ryzyko operacyjne,
- 7) ryzyko kapitałowe.

Uznane za istotne ryzyko braku zgodności Bank pokrywa wewnętrznym wymogiem kapitałowym obliczonym dla ryzyka operacyjnego (w ramach Filaru II). Bank dokonuje analizy tego ryzyka zgodnie z *Zasadami zarządzania ryzykiem braku zgodności w Pomorskim Banku Spółdzielczym w Świdwinie*.

Ryzyka uznane za istotne są bezpośrednio poddane szacowaniu kapitału wewnętrznego, co nie oznacza jednocześnie, że w każdym przypadku wystąpi konieczność wyznaczenia kapitału wewnętrznego na pokrycie poziomu danego ryzyka. Ponadto, ryzyka te objęte są zarządzaniem na podstawie szczegółowych procedur.

1. Zasady weryfikacji kapitału regulacyjnego na ryzyka Filaru I

Szczegółowy sposób wyliczania kapitału regulacyjnego opisany został w obowiązujących w Banku *Zasadach wyznaczania łącznej kwoty ekspozycji na ryzyko w Pomorskim Banku Spółdzielczym w Świdwinie*.

1) Ryzyko kredytowe

Łączna kwota ekspozycji na ryzyko kredytowe jest równa sumie kwot ekspozycji ważonych ryzykiem. Przez ekspozycję należy rozumieć aktywo lub udzielone zobowiązanie pozabilansowe; ekspozycje są rozumiane łącznie ze związanymi z nimi innymi ekspozycjami, jeśli ekspozycje te ujęte są w rachunku wyników. Sumę kwot ekspozycji ważonych ryzykiem oblicza się jako sumę wartości bilansowych oraz wartości ekspozycji z tytułu pozycji pozabilansowych pomnożonych przez przypisane procentowe wagi ryzyka, zgodnie z metodą standardową opisaną w Części trzeciej Tytuł II Rozdział 2 CRR.

2) Ryzyko walutowe

- a) Ze względu na skalę prowadzonej działalności handlowej, ryzyko rynkowe w warunkach Banku, można ograniczyć do ryzyka walutowego;
- b) Punktem wyjściowym dla ustalenia kapitału wewnętrznego na ryzyko walutowe jest regulacyjny wymóg kapitałowy, obliczony zgodnie z *Zasadami wyznaczania łącznej kwoty ekspozycji na ryzyko w Pomorskim Banku Spółdzielczym w Świdwinie*;
- c) Kapitałem regulacyjnym zabezpieczona została znaczna część ryzyka wynikająca z wygenerowania pozycji walutowej całkowitej przekraczającej 2% funduszy własnych Banku;
- d) Bank oblicza dodatkowy wymóg kapitałowy na ryzyko walutowe z tytułu zagrożenia związanego ze skrajną zmianą kursów walutowych;
- e) Bank przeprowadza test warunków skrajnych polegający na założeniu, że kursy walut zmieniają się o 30% opisany szczegółowo w *Zasadach zarządzania ryzykiem walutowym w Pomorskim Banku Spółdzielczym w Świdwinie*;
- f) W wyniku tego testu obliczana jest strata, która wystąpiłaby w Banku w wyniku zrealizowania się scenariusza, o którym mowa w ppkt e);
- g) Dla sytuacji opisanej w ppkt f) Bank tworzy dodatkowy wymóg kapitałowy, jeżeli strata, o której mowa w ppkt f), przewyższy poziom 2% funduszy własnych Banku; wymogiem kapitałowym jest różnica pomiędzy obliczoną stratą i kwotą równą 2% funduszy własnych Banku;
- h) Wewnętrznym wymogiem kapitałowym na ryzyko walutowe jest suma regulacyjnego wymogu kapitałowego oraz kwoty obliczonej zgodnie z ppkt e) – g).

3) Ryzyko operacyjne

- a) Badaniu podlegają wyniki ryzyka operacyjnego wykonanego przez Bank;
- b) Bank identyfikuje poziom ryzyka operacyjnego Banku zgodnie z metodyką testów warunków skrajnych zawartą w *Zasadach zarządzania ryzykiem operacyjnym w Pomorskim Banku Spółdzielczym w Świdwinie*, podstawą do szacowania kapitału wewnętrznego są wyniki ostatnio przeprowadzonego testu warunków skrajnych:
 - Bank przeprowadza test warunków skrajnych polegający na założeniu, że jednocześnie zrealizują się potencjalne zdarzenia operacyjne wyłonione w procesie samooceny, a także z pozyskanych danych z zewnętrznych źródeł (np. SWOZ), dla których skutki ekonomiczne mają wartość 3, a prawdopodobieństwo wartość minimum 1, oraz zdarzenia operacyjne, dla których skutki ekonomiczne mają wartość 2, a prawdopodobieństwo wartość 3 (2C), opisane szczegółowo w obowiązujących w Banku zasadach zarządzania ryzykiem operacyjnym.
 - W wyniku tego testu obliczana jest strata, która wystąpiłaby w Banku w wyniku zrealizowania się scenariusza, o którym mowa w tiret 1.
 - Bank wyznacza poziom strat wynikających z ryzyka braku zgodności poprzez analizę

raportów z kontroli wewnętrznych i zewnętrznych, rejestrów zdarzeń ryzyka operacyjnego, rejestrów skarg i uwag klientów Banku, rejestrów prania pieniędzy, opinii radców prawnych.

- Dla sytuacji opisanej w tiret 2 i 3 Bank tworzy dodatkowy wymóg kapitałowy na ryzyko operacyjne, jeżeli suma strat, o którym mowa w tiret 2 i 3, przewyższa poziom kapitału regulacyjnego na ryzyko operacyjne; dodatkowym wymogiem kapitałowym na ryzyko operacyjne jest różnica pomiędzy obliczoną stratą a regulacyjnym wymogiem kapitałowym na ryzyko operacyjne.

4) Kapitał wewnętrzny na ryzyka Filaru I

Kapitał wewnętrzny na ryzyka Filaru I stanowi sumę kapitału regulacyjnego oraz sumę dodatkowych wymogów kapitałowych wyliczonych według zasad określonych w punktach od 1) do 3).

2. Zasady weryfikacji kapitału wewnętrznego na poszczególne ryzyka w ramach Filaru II:

1) Ryzyko koncentracji zaangażowań

Bank bada poziom ryzyk wynikających z koncentracji zaangażowań odnoszących się do koncentracji:

- a) dużych zaangażowań,
- b) w ten sam sektor gospodarczy,
- c) w ten same region geograficzny,
- d) w ten sam rodzaj lub dostawcę zabezpieczenia,
- e) wg rodzaju produktu.

a) Ryzyko koncentracji dużych zaangażowań

Przy badaniu koncentracji dużych zaangażowań Bank wyłącza lub stosownie redukuje zaangażowania określone w załączniku do uchwały KNF dotyczącej limitu koncentracji zaangażowań i limitu dużych zaangażowań.

- Bank do „dużych” zaangażowań zalicza zaangażowania równe lub przekraczające 10% posiadanych na datę analizy funduszy własnych,
- Limit sumy „dużych” zaangażowań, o których mowa w tiret 1, Bank ustanawia na poziomie 250% funduszy własnych,
- Z wyliczeń wyłącza się zaangażowania kapitałowe Banku, w kwocie równej wymogowi kapitałowemu z tytułu przekroczenia progu koncentracji kapitałowej, pod warunkiem, że wymóg ten uwzględniony został już w całkowitym regulacyjnym wymogu kapitałowym,
- Bank oblicza kapitał wewnętrzny na ryzyko koncentracji dużych zaangażowań jako iloczyn kwoty przekroczenia limitu koncentracji dużych zaangażowań, średnioważonej wagi ryzyka dla dużych zaangażowań i wskaźnika 8%.

b) Ryzyko koncentracji w ten sam sektor gospodarczy

- Podstawą zakwalifikowania ekspozycji kredytowej, do danej branży wg Polskiej Klasyfikacji Działalności, z wyłączeniem ekspozycji kredytowych osób fizycznych oraz jednostek samorządów terytorialnych, jest rodzaj przeważającej działalności kredytobiorcy, wymieniony w Krajowym Rejestrze Urzędowym Podmiotów Gospodarki Narodowej (REGON).

- Bank uznaje za akceptowalne zaangażowanie w wyodrębnione branże poniżej poziomu limitów szczegółowo opisanych w Załączniku nr 7 do *Zasad zarządzania ryzykiem koncentracji w Pomorskim Banku Spółdzielczym w Świdwinie*.
- Bank oblicza kapitał wewnętrzny na ryzyko koncentracji w ten sam sektor gospodarczy jako iloczyn kwoty przekroczenia limitu koncentracji w ten sam sektor gospodarczy, średnioważonej wagi ryzyka dla wszystkich kredytów i wskaźnika 8%.

c) Ryzyko koncentracji w ten sam region geograficzny

- Bank uznaje za akceptowalne zaangażowanie w wyodrębnione regiony geograficzne poniżej poziomu limitów szczegółowo opisanych w Załączniku nr 7 do *Zasad zarządzania ryzykiem koncentracji w Pomorskim Banku Spółdzielczym w Świdwinie*.
- Bank oblicza kapitał wewnętrzny na ryzyko koncentracji w ten sam region geograficzny jako iloczyn kwoty przekroczenia limitu koncentracji w ten sam region geograficzny, średnioważonej wagi ryzyka dla wszystkich kredytów i wskaźnika 8%.

d) Ryzyko koncentracji w ten sam rodzaj lub dostawcę zabezpieczenia

- Miarą koncentracji z tytułu jednego rodzaju zabezpieczenia jest odniesienie zaangażowań w portfelu kredytowym zabezpieczonych danym rodzajem zabezpieczenia do funduszy własnych,
- Bank uznaje za akceptowalne zaangażowanie w wyodrębnione rodzaje zabezpieczeń poniżej poziomu limitów szczegółowo opisanych w Załączniku nr 7 do *Zasad zarządzania ryzykiem koncentracji w Pomorskim Banku Spółdzielczym w Świdwinie*,
- Kwotę przyjętych zabezpieczeń ogranicza się do wysokości aktualnej na dzień analizy wielkości zabezpieczanej ekspozycji kredytowej (w kwocie wartości netto),
- Dla każdego rodzaju zabezpieczenia Bank określa proporcjonalną kwotę kredytu jaką zabezpiecza, poprzez przemnożenie udziału wartości pojedynczego zabezpieczenia w całkowitej wartości zabezpieczeń i aktualnej kwoty ekspozycji kredytowej,
- Bank oblicza kapitał wewnętrzny na ryzyko koncentracji w ten sam rodzaj lub dostawcę zabezpieczenia jako iloczyn kwoty przekroczenia limitu koncentracji w ten sam rodzaj lub dostawcę zabezpieczenia, średnioważonej wagi ryzyka dla wszystkich kredytów i wskaźnika 8%.

e) Ryzyko koncentracji wg rodzaju produktu

- Bank uznaje za akceptowalne zaangażowanie w wyodrębnione rodzaje produktów poniżej poziomu limitów szczegółowo opisanych w Załączniku nr 7 do *Zasad zarządzania ryzykiem koncentracji w Pomorskim Banku Spółdzielczym w Świdwinie*,
- Bank oblicza kapitał wewnętrzny na ryzyko koncentracji według rodzajów produktów jako iloczyn kwoty przekroczenia limitu koncentracji według rodzaju produktu, średnioważonej wagi ryzyka dla wszystkich kredytów i wskaźnika 8%.

f) Kapitał wewnętrzny na ryzyko koncentracji zaangażowań

Kapitał wewnętrzny z tytułu ryzyka koncentracji zaangażowań, stanowi sumę kapitału wewnętrznego wyliczonego według zasad określonych w podpunktach a) do e).

2) Ryzyko stopy procentowej w księdze bankowej

- a) Bank oblicza kapitał wewnętrzny na ryzyko stopy procentowej w portfelu bankowym z tytułu zagrożenia związanego ze skrajną zmianą poziomu stóp procentowych wykorzystując test warunków skrajnych przeprowadzany na potrzeby pomiaru ryzyka stopy procentowej w portfelu bankowym w warunkach dotkliwych.
- b) Kapitałem wewnętrznym na ryzyko stopy procentowej jest kwota, o jaką wynik testu

warunków skrajnych, o którym mowa w ppkt a) przekracza 2% funduszy własnych Banku.

3) Ryzyko płynności

- a) Bank oblicza kapitał wewnętrzny na ryzyko płynności z tytułu zagrożenia związanego z nagłym wpływem znaczącej kwoty depozytów, wynikającym głównie z utraty zaufania klientów do Banku.
- b) Bank przeprowadza test warunków skrajnych dla czynników, o którym mowa w ppkt a) przy jednoczesnej konieczności utrzymania wskaźnika LCR na wymaganym przepisami prawa poziomie, opisanego szczegółowo w obowiązujących w Banku *Zasadach zarządzania ryzykiem płynności w Pomorskim Banku Spółdzielczym w Świdwinie*.
- c) Wynikiem przeprowadzonego testu jest koszt, jaki poniósłby Bank na skutek wystąpienia sytuacji, o której mowa w ppkt b).
- d) Kapitałem wewnętrznym na ryzyko płynności jest kwota, o jaką wynik testu warunków skrajnych, o którym mowa w ppkt c) przekracza 2% funduszy własnych.

4) Ryzyko kapitałowe

- a) Bank oblicza kapitał wewnętrzny na ryzyko kapitałowe z tytułu zagrożenia związanego ze spadkiem funduszu udziałowego oraz skrajnym wzrostem kapitału wewnętrznego.
- b) Bank przeprowadza testy warunków skrajnych dla czynników, o których mowa w ppkt a) przy jednoczesnej konieczności utrzymania adekwatności kapitałowej na poziomie określonym w kapitałowych celach strategicznych opisanych szczegółowo w obowiązującej w Banku *Strategii zarządzania i planowania kapitałowego w Pomorskim Banku Spółdzielczym w Świdwinie*.
- c) Wynikiem przeprowadzonych testów jest koszt, jaki poniósłby Bank na skutek wystąpienia sytuacji, o których mowa w ppkt b).
- d) Kapitałem wewnętrznym na ryzyko kapitałowe jest kwota, o jaką suma wyników testów warunków skrajnych, o których mowa w ppkt b)-c), przekracza 2% funduszy własnych Banku.

3. Kapitał wewnętrzny

- 1) W celu ustalenia kapitału wewnętrznego, Bank dokonuje zestawienia wymogów kapitałowych z tytułu poszczególnych ryzyk dotyczących zarówno Filaru I jak i Filaru II.
- 2) Suma wewnętrznych wymogów kapitałowych z tytułu poszczególnych rodzajów ryzyka stanowi łączną wartość wewnętrznych wymogów kapitałowych.

Bank zobowiązany jest, zgodnie z zapisami ustawy Prawo bankowe, do utrzymania:

- 1) sumy funduszy własnych i dodatkowych pozycji bilansu Banku określonych w uchwale KNF dotyczącej funduszy własnych, na poziomie nie niższym niż wyższa z następujących wartości:
 - a) suma wymogów kapitałowych z tytułu poszczególnych rodzajów ryzyka oraz wymogów kapitałowych z tytułu przekroczenia limitów i naruszenia innych norm określonych w ustawie Prawo bankowe – wyliczonych według procedur dla Filaru I,
- 2) oszacowana przez Bank kwota, niezbędna do pokrycia wszystkich zidentyfikowanych, istotnych rodzajów ryzyka występujących w działalności Banku oraz zmian otoczenia gospodarczego, uwzględniająca przewidywany poziom ryzyka (kapitał wewnętrzny) – wyliczona według *Zasad wyznaczania łącznej kwoty ekspozycji na ryzyko w Pomorskim Banku Spółdzielczym w Świdwinie*,
- 3) współczynnika wypłacalności na poziomie co najmniej 8%,
- 4) funduszy własnych na poziomie nie niższym niż równowartość w złotych kwoty 1.000.000 euro, przeliczonej według kursu średniego ogłaszanego przez NBP, obowiązującego w dniu

sprawozdawczym. Limity w zakresie wymogów kapitałowych na pokrycie ryzyk w ramach Filaru I oraz Filaru II określone zostały w obowiązującej w Banku *Strategii zarządzania i planowania kapitałowego w Pomorskim Banku Spółdzielczym w Świdwinie*.

VI. Informacja dotycząca polityki zmiennych składników wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska kierownicze

Bank, realizując zapisy zawarte w Rozporządzeniu Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 6 marca 2017 r. w sprawie systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej, polityki wynagrodzeń oraz szczegółowego sposobu szacowania kapitału wewnętrznego w bankach, oraz z uwagi na profil działania, charakter posiadanych w ofercie produktów, a także skalę działalności na rynku bankowym, ustalił, że *Polityką zmiennych składników wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska kierownicze w Pomorskim Banku Spółdzielczym w Świdwinie* objęci zostaną członkowie Zarządu Banku.

Zmiennym składnikiem wynagrodzenia, w rozumieniu ww. Uchwały, jest dodatkowa regulaminowa premia roczna lub premia uznaniowa (nagroda), która przyznawana jest na podstawie oceny efektów pracy członków Zarządu.

Ocena efektów pracy członków Zarządu dokonywana jest po zakończeniu roku obrotowego i obejmuje 3 lata (rok miniony oraz 2 poprzednie lata).

Kryteriami oceny efektów pracy są:

- 1) jakość portfela kredytowego,
- 2) realizacja planu finansowego Banku,
- 3) realizacja przyjętej strategii (kierunków działania),
- 4) realizacja zadań wynikających z wewnętrznego podziału kompetencji.

Ocena dokonywana jest dwuetapowo, tj. w momencie przyznania premii oraz w momencie uruchomienia części odroczonej.

Rada Nadzorcza podejmuje decyzję o przyznaniu premii rocznej lub premii uznaniowej (nagrody) w formie uchwały dla poszczególnych członków Zarządu Banku na zasadach określonych w *Regulaminie wynagradzania członków Zarządu w Pomorskim Banku Spółdzielczym w Świdwinie*.

Wypłata premii następuje w taki sposób, że nie więcej niż 60% premii rocznej wypłacane jest niezwłocznie po przyznaniu premii, odroczonej część premii w wysokości 40% zostaje rozłożona na 3 równe roczne raty płatne z dołu.

Wypłata premii rocznej lub premii uznaniowej (nagrody) następuje jednorazowo (część premii rocznej lub premii uznaniowej (nagrody) nie jest odraczana), jeżeli w roku podlegającym ocenie spełniony jest jeden z poniższych warunków:

- 1) suma bilansowa Banku nie przekracza kwoty określonej w uchwale Zebrania Przedstawicieli Banku w sprawie oznaczenia najwyższej sumy zobowiązań jaką Bank może zaciągnąć,
- 2) dynamika portfela kredytowego Banku rok do roku nie przekracza 130%.

Polityka zmiennych składników wynagradzania jest zatwierdzana i weryfikowana przez Radę Nadzorczą. Zasady przyjęte w Polityce są odzwierciedlone w *Regulaminie wynagradzania członków Zarządu Pomorskiego Banku Spółdzielczego w Świdwinie*.

